

Izšla ob 4 jutraj.

Stane mesečno 20— Din

za inozemstvo 30— ,

neobvezno

Oglas po tarifi.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1

Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Upravišтво:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 36.

Podružnici:

Maribor, Barvarska ul. 1
Celje, Aleksandrova a.

Račun pri poštn. čeki.
zavod št. 11.842

Ljubljana, 3. oktobra.

Letošnji oktober začneja z važnim dogodkom povojne zgodovine. Včeraj je bil na plenarni seji Zveze narodov soglasno sprejet zapisnik o obveznem mednarodnem razsodišču in o sankcijah proti vojnam. Ta protokol nalaga vsem državam, da odslej ne smejo medsebojnih sporov reševati z mečem, temveč se morajo podvreči sklepu mednarodnega razsodišča, ki ga ustanovi Zveza narodov.

Ves svet je z veseljem pozdravil veliko vest iz Zeneve, da je zasedanje Zveze narodov končalo z rezultatom, ki dovoljuje vsaj nekaj upanja v boljšo prihodnost. Restavracija evropskega gospodarstva ni mogoča, če nad svetom neprestano visi Damoklejev meč pretečih oboroženih konfliktov. Da da človeštvu sigurnost miru in reda, ki ga rabi za plodono ekonomsko delo, se je peto zasedanje Zveze narodov lotilo reševanja problema, ki je že tisočletja hrepenenje najboljsh ljudi, ki pa se je doslej vedno postavljalo v vrsto filozofskih šimer.

Problem večnega miru bo ostal večan problem in ga torej tudi večtedenska posvetovanja in prizadevanja najboljsh pravnikov in najposobnejsh državnikov cele zemeljske oble ne morejo rešiti. Ustvarjajo se le poskušaji. Tak poskus je tudi ženevski pakt. Vendar se lahko z vso gotovostjo reče, da ta poskus ne bo brezploden. Ceraavno odsele vojne ne bodo izključene, vendar bodo mnogo težje. Kdor bo hotel v bodoče začeti vojno, bo vsekar moral računati s stališčem, ki ga bo napram njemu zavzelo mednarodno razsodišče, in s sovražno koalicijo vseh ali vsaj enega dela Zvezi narodov pripadajočih držav.

Zenevski protokol pa ima poleg svetlih svoje senčne strani. Predvsem za njegovo veljavnost ne zadostuje sicer razveselje in upanje vzhajajoči pristane v Ženevi zbranih delegatov. Potrditi ga morajo še posamezne vlade, o njem se bo še razpravljalo po vseh mogočih parlamentih. Najhuje pa je, da stopi protokol šele tedaj v veljavo, če bo razorožitvena konferenca končala z uspehom. In ravno razorožitvena konferenca bo razpravljala o velikih težjih in konkretnijsh vprašanjih kot pa ženevsko zasedanje Zveze narodov. Tedaj pride šele v vsej jasnosti na dan razlika med francosko in angleško koncepcijo razorožitve. Anglija zahteva razorožitev na kopnem, na morju pa hoče obdržati nekakšno kontrolno: suhozemske države s svoje strani se boje nevarnosti enostranske razorožitve na kopnem in zahtevajo splošno rešitev vprašanja. Tu tiči globoko nasprotstvo.

Nadalje je treba pomisliti, da brez Amerike in brez Rusije, ki sta deloma gospodarsko, deloma vojaško med prvimi silami sveta, ni razorožitve, ni sigurnosti, ni mednarodnega razsodišča. Dokler ti dve veliki vesilici ne pristopita k Zvezi narodov, dotlej Zveza ne bo mogla izvršiti one naloge, ki si jo je nadelala, in ne bo mogla uspešno varovati izmučenega človeštva pred krutimi presenečenji. Razorožitev more biti le splošna, ali je pa ne bo.

In še več. Za ohranitev miru ne zadostujejo protokoli, ne razsodišča, ne mirna policija. Če naj se vojna za vedno prekolne in odpravi, je treba s koreninami izriniti vzroke vojne. Teh pa je še vse polno na zemeljski površini. Kdo more trditi, da današnja politična mapa Evrope predstavlja pravično rešitev nacionalnega vprašanja? Kdo more verovati v to, da bodo kolonije vedno pri volji ostati kolonije, kdo pričakuje, da bodo gosto obljubene dežele kot Japonska, ki ne morejo prehraniti svojega prebivalstva, vztrajale pri večnem spoštovanju sedanjih mej? In ogromni gospodarski boj za svetovno kontrolno nad petrolejem, rudami, surovinami, finančni imperijalizem novega sveta nad stari, nemorna tekma za svetovna tržišča, vse te kolosalne sile, ki v svojem bistvu, v sami sebi nosijo kali konfliktov, ali se bodo dale obdržati v krhkem obroču ženevskega protokola?

Ti pomisleki so sredi splošnega navdušenja, ki je zavladalo na plenarni seji Zveze narodov ob sprejemu mirovnega protokola, narekovali grškemu delegatu Politisu trpe besede: »Vzroki za vojno bodo še dolgo obstojali in še vedno bo ostalo dovolj konfliktov, ki se ne bodo dali rešiti juridičnim putem. Se-le oni dan, ko bomo gotovi, da se bodo vsi konflikti reševali ne samo na mirnem način, ampak tudi pravično, še-le tedaj bomo imeli resnični mir.«

BLEJSKA KONFERENCA KONČANA.

Beograd, 3. oktobra. p. Konferenca komisije za vodni režim na Donavi je na Bledu dokončala svoje delo.

Vlada pripravlja ultimatum!

VELEZANIMIVE INFORMACIJE IZ RAZGOVORA Z ODLIČNIM ČLANOM RADIČEVE STRANKE — ODLOČITEV MORA PASTI DO — 11. OKTOBRA.

Zagreb, 3. oktobra. r. Slučajni »Hrvat« je objavil v poročilu o seji predsedništva HRSS, tudi to, da bodo radičevski ministri imenovani še pred pričetkom parlamentarnega zasedanja. V današnjem »Jutranjem listu« je podpredsednik HRSS, to vest komentiral. Navzlic temu je »Hrvat«, ki dobiva svoje informacije čisto naravnost od Radiča, nocoj ponavlja, in sicer tokrat v poročilu iz Beograda, v katerem pravi, da se je na današnji konferenci šefov vladnih skupin zopet razpravljalo o vstopu HRSS v vlado, ki se izvrši pred sestankom Narodne skupštine.

Ta vest je naravnost vzbudila v političnih krogih mnogo pozornosti. Vaš dopisnik je dobil od odličnega člana HRSS, sledeče pojasnili:

HRSS, je sicer sklenila, da ne zahteva v Davidovičevi vladi svojih ministrov, opozorila pa je g. Davidoviča, da si v slučaju, ako ne vstopi v vlado, pri vsej pripravljenosti podpirati današnji režim pridržuje popolno svobodo kritike in odločitve tudi v Narodni skupščini. S tem je za vlado naravno nastala situacija, ki nosi v sebi znake izvestne nesigurnosti in slabosti, kar bi moglo biti fatalno baš

za časa parlamentarnega zasedanja. Zadnje dni se se vršila med Beogradom in Zagrebom opetovana pogajanja, katerih rezultat je ta, da mora biti vprašanje vstopa HRSS v vlado vsekakor do 11. tega meseca v pozitivnem ali negativnem smislu razčiščeno.

Vlada se naravno zaveda prekarne situacije ter poskuša pridobiti krono za to, da se zadovolji z osnovo, ki jo je določil g. Radič za udeležbo na vladi. HRSS, garancij, kakršne so bile zahtevane, ne more dati. S tega vidika je treba tudi presoati ponovne avdijske posameznih ministrov na dvoru.

Kolikor vemo, uspeh se ni dosegel. Trenutek odločitve se pa bliža. Mi smo obrešeni, da je vlada odločena postaviti drugega ustavnega faktorja pred alternativo, da pristane na imenovanje ministrov iz vrst HRSS, ali pa bo Davidovičev kabinet izvajal konsekvence. Večina nas je prepričanih, da bo vlada s svojim stališčem končno le zmagala.

Včeraj je vlada poklicala vodjo pokrajinskega namestništva Gojkovića v Beograd, da tudi po njem predoči kralju položaj, kakor ga ona vidi.

Priprave na odločitve

DANAŠNJE AVDIJENCE IN KONFERENCE. — SEJE MINISTRKEGA SVETA. — OBNOVITEV POPOLNE AVTORITETE N. PAŠIČA V NRS! — SESTANEK S. PRIBIČEVIČA Z LJ. JOVANOVIČEM. — »POLITIKA« NAPOVEDUJE NOVE KOMBINACIJE.

Beograd, 3. oktobra. p. V ministrskem predstevstvu so se danes dopoldne sestali gg. Davidovič, Spaho in Korošec ter so razpravljali o politični situaciji.

V stanovanju g. Pašiča in pri predsedniku parlamenta g. Jovanoviću so se vršile ponovne konference, katerih so se udeležili m. dr. tudi bivši ministri Trifunović, Ninčič, Trifunović, podpredsednik rad. kluba M. Gjuričič in drugi.

Dopoldne je bil minister notranjih zadev Petrovič v avdijski, po kateri je minister izjavil, da je predložil kralju v podpis celo vrsto ukazov za penzioniranje radikaliskih uradnikov in za nova imenovanja. Za Nastasem Petrovičem je kralj sprejel v avdijski znanega jugoslovenskega ameriškega veletržca Petrinovića.

V Beograd je dopoldne dopotoval vodja zagrebškega pokrajinskega namestništva Gojković, ki je najpreje posetil notranjega ministra Petroviča, potem se pa javil kralju v avdijsko, ki je trajala skoraj celo uro. Na to je posetil še predsednika vlade g. Davidoviča.

Dopoldne sta imela daljšo konferenco Svetozar Pribičević in Ljuba Jovanović. Ta sestanek je vzbudil v političnih krogih mnogo pozornosti.

Od 6. do 8. je trajala seja ministrskega sveta, o kateri je bilo izdano sledeče obvestilo: Razpravljalo se je o popustu voznih cen na železnicahter o prehrani pasivnih krajev. Ureditev tega vprašanja se bo dosegla ob enem z ureditvijo novih izvoznih tarif, ki se sedaj izdelujejo v ministrstvu saobraćaja. Odobrena je bila ustanovitev 5 novih pograničnih čet, potrebnih za osiguranje naše meje napram Albaniji. Končno je predlagal zunanji minister dr. Marinković, da se izdela pravilnik, po katerem bi privatniki dobili vojno odškodnino iz reparacijskega fonda. Odobril se je kredit 50.000 Din za dve šoli v Gračanici in Ledjanah.

Beograd, 3. oktobra. r. »Politika«, ki ima ozke zveze z g. Davidovičem objavlja danes članek, ki se živahno komentira. Stagnacija v političnem razvoju, pravi »Politika«, je samo navidezna, ker se čuti boj v zaledju zelo močno. Vlada je

sicer doživela politični neuspeh, ker se ji ni posrečilo spraviti radičevce v vlado tako, kakor je ona to želela. Vzroki so znani. Krona ni bila popolnoma zadovoljna s poročili in vlada ni mogla dati kroni vseh garancij, ki jih je krona smatrala za potrebne v slučaju vstopa radičevcev v vlado. Zato je usmerjena vsa pozornost vladina na to, da pri kroni izrova tako razpoloženje, ki ne bi bila ovira vstopu radičevcev v vlado. Z druge strani so nasprotniki sedanjega kabineta storili največje napore, da bi vlado oslabil. Boj se vrši tajno, ali znamenja so tukaj, da se poskuša ustanoviti novo skupino moči v parlamentu, ki bi zopet prisel radikale na prvo mesto. Vlada g. Davidoviča mora, kakor naglašajo politični krogi, ojačiti svojo pozicijo. Kaj bo ona v tem oziru storila, bi bilo drzno preokrovati in to se nanaša tudi na čas, v katerem naj bi bila ta akcija končana. Vsekakor se lahko predpostavi, da pred 20. oktobrom ne pride do nobenih sprememb. Politični krogi naglašajo v svojih kombinacijah o novem položaju, da so z ene strani stiki med Davidovičem in Ljubo Jovanovićem zelo dobri, enako pa tudi odnošaji med Pašičem in Jovanovićem niso slabi.

Beograd, 3. oktobra. r. Današnja »Demokratija« piše, da je Ljuba Jovanović s svojo politično taktiko in radikalni stranki doživel popoln poraz, dotim sta se Pašič in Pribičević popolnoma sporazumela. Pašič je zopet suveren gospodar situacije v radikalni stranki. Tudi bivši minister zunanjih zadev dr. Momčilo Ninčič, ki je bil poprej pronosiran nasprotnik Pašičeve politike in pristajal struje Ljube Jovanovića, se je s svojim krogom popolnoma podrgel strankarsko-političnemu vodstvu Pašičevemu. »Demokratija« beleži govorico o fuziji samostalnih demokratov in radikalcev.

Beograd, 3. oktobra. r. »Novosti« piše, da bosta razen ministrov, proti katerim je pripravljena obtožnica, ki se predloži Narodni skupščini obtožena tudi bivši minister za šume in rude dr. Srškić in generalni ravatelj tega ministrstva Vasić.

Sv. Naum d finitivno izgubljen

Zeneva, 3. oktobra. s. Svet Zveze narodov je razpravljajl danes pod predsedstvom Hymansa (Belgija) z vprašanjem določitve meje med Jugoslavijo in Albanijo pri samostanu Sv. Nauma. Na predlog poročevalca Quinones de Leona (Španija) se je svet izrekel za sklep veleposlaniške konference z dne 9. novembra 1921, ki je dodelila sporno ozemlje Albaniji.

Odločitev o dogodkih ob jugoslovenski albanski meji okoli Vermoše in s tem v zvezi o odločitvi meje se je odgodila za popoldne.

POGAJANJA Z MADŽARSKO.

Beograd, 3. oktobra. r. Zastopniki industrijskih in trgovskih zbornic so imeli danes dve konferenci, na katerih se je sestavila lista predmetov, čijih uvoz naj bi se dovolil iz Madžarske. Določilo se je tudi, katero madžarsko blago se bo lahko prevažalo skozi našo državo.

Trgovinska pogodba z Avstrijo

Bo v 14 dneh pripravljena?

Beograd, 3. oktobra. p. Delegacija, ki na Dunaju izdeluje skupno z avstrijsko delegacijo jugoslovensko - avstrijsko trgovinsko pogodbo, je celi elaborat vposlala trgovinskemu ministru na vpogled. Minister je elaborat s svojimi pripombami vrnil delegaciji. Načelnik trgovinskega ministrstva g. Savić se te dni odpelje na Dunaj zaradi tarifne pogodbe. Konvencija utegne biti pripravljena tekoma 14 dni. Iz prometnega ministrstva odpotuje na Dunaj v isti zadevi kot ekspert g. Stojković, kot nadaljnja eksperta sta odrejena gg. Kosar in Janko Jovan, direktor Žitnega zavoda v Ljubljani.

NEMIRI V ARABIJI.

London, 3. oktobra. s. Arabski kralj Hussein se je ponovno obrnil do angleške vlade za pomoč.

Nemčija in Zveza Narodov

SKUPNI ODGOVOR ANTANTE NA NEMŠKO NOTO. — NOTRANJE TEŽKOČE V NEMČIJI.

London, 3. oktobra. s. V razgovoru z berlinskim zastopnikom »Daily Expressa« je izjavil državni kancelar dr. Marx, da želi takojšnji sprejem Nemčije v Zvezo narodov. Zanimal je, da namerava uvesti Nemčiji prohibitive carine za angleško blago. Dr. Marx je izjavil, da je glede nemškega posojila optimističen. S poudarkom je končno naglasil odkritosrečno stremljenje Nemčije, da popolnoma zadosti vsem obveznostim, ki izvirajo zanjo iz Dawesovega načrta.

Pariz, 3. oktobra. s. Po »Matinu« je ministrski svet danes razpravljajl o možnosti skupnega odgovora francoske, angleške in belgijske vlade na nemško noto glede pripustitve Nemčije k Zvezi narodov.

dov. Ministrski svet smatra, da bi bilo pripustitev žeteli.

Berlin, 3. oktobra. s. Danes popoldne so imeli zastopniki nemško-nacionalne državnozbornske frakcije konferenco z državnim kancelarjem, kateremu so izjavili, da je načrt, po katerem naj bi socialni demokrati stopili v vlado, nekaj novega. Na konferenci se je podrobno razpravljajlo o glediščih, ki prabajajo v poštev pri morebitnem razširjenju vlade. Nemško-nacionalna državnozbornska frakcija bo, kakor tudi frakcije ostalih strank, prihodnji teden definitivno določila svoje stališče do vprašanj, o katerih se je danes govorilo.

Castiglioni zopet na Dunaju

Dunaj, 3. oktobra. s. Camilo Castiglioni se je danes dopoldne povrnil s tržaškim brzim vlakom na Dunaj. Na kolodvoru je sporočil navzočim novinarjem, da se hoče staviti preiskovalnemu sodniku na razpolago. S kolodvora se je odpeljal naravnost v svojo palačo. Nekaj pred 1. je odšel Castiglioni v spremstvu svojega odvetnika dr. Abela na deželno sodišče in šel takoj k preiskovalnemu sodniku dvornemu svetniku dr. Jakobu in se mu je stavil na razpolago za zaželjena pojasnila. Pričakujejo, da se bodo še nocoj obnovila pogajanja z zastopnikom Banca Commerciale, ki so zadnje dni zastala.

Zaporno povelje proti Castiglioniu je bilo v resnici izdano. Pravi povod preiskave je sum, da se je z aranžmajem z Banco Commerciale prikrila Castiglionijeva imovina na škodo upnikov. Vse kaže, da se Castiglioniu ni posrečilo uveriti oblastva o tem, da ni nevarnosti za njegov beg. Pričakovati je njegove aretacije, ako se mogočni intervenciji, ki je na delu in pri kateri so udeleženi tudi vplivni italijanski krogi ne posreči preprečiti zatvoritve Castiglioniia.

Japonska proti Kitajski

Sangaj, 3. oktobra. s. Japonski zunanji minister je izročil kitajski vladi v Pekingu noto, v kateri naglašja, da bo morala Japonska ščititi Mandžurijo v obrambo svojih tamošnjih interesov, ako bi centralna vlada premagala Čang-Tso-Lina. Japonci se že pritožujejo, da so se pojavile roparske čete v Mandžuriji, kar je posledica umika Čekiangovih čet.

Macdonaldov poraz neizbežen?

London, 3. oktobra. s. Na zborovanju liberalne stranke je bilo sklenjeno podpirati predlog za grajo vladi, ki ga namerava predložiti konservativna stranka v zadevi komunističnega novinarja Campbella, ki je bil radi hujškanja vojaštva aretiran in pozneje izpuščen. Zborovanje je dalje sklenilo predložiti predlog, po katerem je liberalna stranka pripravljena sprejeti angleško-rusko pogodbo pod pogoj, da se opusti načrt posojila za Rusijo. Listi naglašajo resnost političnega položaja. Več listov govori o možnosti vladnega padca.

London, 3. oktobra. s. V javnosti splošno prevladuje naziranje, da bo Macdonaldova vlada prihodnje sredo, ko pride do glasovanja v spodnji zbornici, na vsak način podlegla, ker bo glasoval za nezaupnico tudi velik del liberalcev.

London, 3. oktobra. s. Kakor doznava »Westminster Gazette«, se bodo vršile volitve v spodnjo zbornico 8. ali 15. novembra.

OSTRI FRANOSKI GLASOVI O REZULTATIH ZASEDANJA ZVEZE NARODOV.

Pariz, 3. oktobra. s. Dobro razpoloženje vsled izida razprav na zborovanju Zveze narodov v Ženevi ni našlo odziva v nacionalističnem časopisu. »Figaro« meni, da bo prvi vihar odplaval žične ovire in okope, ki so jih postavili v Ženevi. »Eclair« pravi, da je vse, kar se dela v Ženevi velikanska sleparija. »Gaulois« pravi, da je vse delo, storjeno v Ženevi, zgolj teoretično.

VELIKA STAVKA V ČEŠKI PORCELANSKI INDUSTRIJI.

Praga, 3. oktobra. s. V češki porcelanski industriji je danes izbruhnila stavka delavcev, ker so podjetniki odklonili nove zahteve po povišanju mezd. Stavka bo jutri splošna. Vsega skupaj bo stavkalo 30.000 delavcev. Industriji izjavljajo, da vsled hude nemške konkurence niso v stanu povišati mezd.

Spremembe v prometni upravi

Beograd, 3. oktobra. p. Z ukazom so upokojeni v ministrstva prometa: Milosav Pavlovič načelnik strojnega oddelka generalne direkcije, Miloš Kiklin, direktor prometa, Evžen Deroko, pomočnik generalnega direktorja, Anton Panić, načelnik strojnega oddelka v min. prometa, Svetozar Popović, pomočnik direktorja za zgradbo železnic, Jofrem Popović, načelnik oddelka generalne direkcije, Petar Jovanović, načelnik komercialnega oddelka direkcije v Beogradu, Petar Stojanović, načelnik računsko kontrole dohodkov, Gjorgje Radošević, načelnik računskega oddelka, Nikifor Petrovič, šef oddelka za kontrolo v prometnem oddelku generalne direkcije, Fran Strel, tehnični svetnik pomorske oblasti.

Z ukazom pa so prestavljeni, oz. imenovani: dr. Jakob Boriko za direktorja rečnega prometa, Anton Vrečko za direktorja drž. železnice v Ljubljani, Ant. Kostial za direktorja drž. železnice v Zagrebu, D. Jovanović za načelnika komercialnega oddelka v ministrstvu prometa, Aleksander Petrovič za pomočnika direktorja za zgradbo, Borivoj Gjuričič, za pomočnika direktorja rečnega prometa, Dimitrije Naumović, za pomočnika pri direkciji v Beogradu, Gjorgje Lazić, za načelnika komercialnega oddelka generalne direkcije, dr. Ivan Kelec, za načelnika prometnega oddelka generalne direkcije, Petar Matić za šefa oddelka kontrole, Vladimir Nastasićevič za načelnika komercialnega oddelka, Ljubomir Daja za načelnika kontrole, Vladimir Zdravković za načelnika računskega oddelka, Borislav Tucakovič za postajnačelnika v Beogradu, Milan Stojković, Franjo Repić in Milutin Jovanović za višje uradnike generalne direkcije.

Evžen Deroko je bil odlikovan z redom Belega Orla III, Anton Panić pa z redom sv. Save III. stopnje.

ČEŠKO-AVSTRUJSKA TRGOVINSKA POGAJANJA.

Dunaj, 3. oktobra. s. Danes so se začela pogajanja s češkoslovaško delegacijo, ki jo vodi poslanik Dvoraček v srhu nadaljevanja razprav za sklenitev trgovinske pogodbe s Češkoslovaško.

STRAHOVITE POPLAVE V PETROGRADU.

Berlin, 3. oktobra. a. Socialno-revolucionarni »Dnje« poroča iz Petrograda podrobnosti o poslednji povodnji. Pravi, da so v palači Lepih umetnosti zgodovinske sobe carja Nikolaja I. pod vodo. V bivši palači kneza Jusupova je voda uničila nad 200 dragocenih predmetov zbirke porcelana in vso opremo sobe, kjer je bil umorjen Rasputin. V Ruskem muzeju je voda poplavlja 28 dvoran in vse kleti. V Petrovem dvorcu je voda poplavlja palače in uničila dragoceno pohištvo.

MALARIJA V RUSIJI.

Moskva, 3. oktobra. s. V številnih okrajih Rusije razsaja malarija. Iz notranje Rusije so bile odposlane bolničarske čete, ki izdajajo ljudstvu kinin.

PARIŠKA AVANTURA ŠPANSKEGA PRESTOLONASLEDNIKA.

Pariz, 3. oktobra. s. Španski prestolonaslednik se je te dni večkrat izprehajal zvečer incognito in brez spremstva po ulicah. Sinoči se mu je približal dobro oblečen mož in se ponudil, da mu bo razkazal razne »zgodovinske kraje«. Neznavec ga je peljal v moko hišo, kjer sta ga dva moža v obleki nemonarjev pozvala z revolverji v rokah, naj jima izroči ves denar. Princ se je posrečilo, da je odprl okno in poklical na pomoč policijo, ki je prihitela in zlikovca prijel.

Podpirajte narodne trgovce in obrtnike!

Pod klopjo

Na včerajšnje ugotovitve predsedstva šentjakobskega političnega društva, kdo je kriv, da povodom ljubljanskih občinskih volitev ni prišlo do enotnega naprednega bloka, se je znova oglasil gosp. Ravnihar. Tokrat celo z uvodnikom, ki pa v stvari ni nič drugega nego gladko priznanje. G. Ravnihar niti ne poskuša ovreči konstatacij šentjakobskega društva, izgovarja pa se, da »so bili za sporazum morda vsi voditelji, nikakor pa ne posamezniki.«

To je gotovo originalna utemeljitev. V drugo poskušajo dr. Ravnihar sedaj vreči krivdo na NSS, češ, da je ta stranka imela glede enotnega bloka »posebno težko stališče«. In vendar so ravno pooblaščenči delegati NSS z zastopniki JDS sporazum že napravili ter le pridržali formalno odobritev konferenci z dr. Ravniharjem! Sijajen argument je tudi, da bi bil napredni blok zmanjšal število glasov, ki jih je prejela Zajednica. Ta trditve je svedela prosta fantazija. Pa recimo, da bi bili oni posamezniki, ki so bili, kakor pravi dr. Ravnihar, proti enotnemu bloku, ostali doma ali veliki klerikalci. Narodni blok bi bil vseeno zmagal, ker bi združili v najslabšem slučaju najmanj 4500 glasov proti 4000 klerikalno-komunističnim.

V ostalem pa je res ravno nasprotno od tega, kar gosp. Ravnihar trdi. Vred razcepljenosti napredne fronte so mnogi napredni volitelji ostali doma, ki bi bili bližje volilšču, da je obstajala enotna lista! In Ravniharjeva logika! Glede Zajednice je mnenja, da se ni mogla pridružiti skupni napredni fronti, ker voditelji ne smejo sami odločati; glede JDS pa zastopa stališče, da bi bili njeni predstavniki morali svojo listo umakniti ter »s plemenito gesto« postati svoje pristave v tabor Zajednice!

Če se pripomnimo, da razvija svoje demokratične nazore o voditeljskih pravicah mož, ki je svojo »Narodno-napredno stranko« s sklepom 16 odbornikov - samozancev, ki od kakega širšega foruma sploh nikdar voljeni niso bili, prepeljal v drugo stranko, smo menda rekli dovolj in smo odvezani nadaljne polemike.

Jugoslavija in mirovni pakt

Govor našega delegata na zaključni seji Zveze narodov.

Zeneva, 3. oktobra. Na včerajšnji zaključni seji Zveze narodov je povzel besedo naš jugoslovanski glavni delegat dr. Kosta Kumanudi. S toplimi besedami se je zahvalil Macdonaldju in Herriotu za njuno plemenito inicijativo, ki sta jo dala za izgraditev veličastne zgradbe miru in pojava mednarodnih zvez. Protokol je ustvaril nove osnove in jamstva za ohranitev miru. V širšem okviru obsega ta protokol stari pakt Zveze narodov, v širšem okviru zato, ker se protokoli lahko pridružijo tudi one države, ki ne pripadajo Zvezi narodov. Protokol je mednarodna pogodba, ki pripravila razorožitev.

Vse države naj bi sprejele protokol, ker vsem nudi veliko moralno oporo. Razume se, da se vsi konflikti ne dajo izravnavati mirnim potom. A navzlic temu predstavlja protokol pojačanje obstoječih mirovnih pogodb, ki jim je cilj, da zajamčijo teritorialno integriteto poedinih držav. S tem pa, da se osigurava mirovne pogodbe, se uvršča tudi splošni položaj, osebno narodnih držav, ki so se obrazovale po vojni in katerim se je zmagalo izpolnil njihov stoletni san.

V protokolu je pojem napadalca definiran vrlo dobro. Nekoliko težje je vprašanje glede namere napada, ker se ta ne da vedno ugotoviti in ker tako ugotavljanje bazira na gotovih predpostavkah. S tem da so države vsa polnomožna, predvidena v protokolu, izročile Zvezi narodov, so se na neschiden način odrekli go tovega dela svoje suverenosti.

V protokolu predvideva ekonomske in politične sankcije so vrlo povoljne, kar se o vojaških sankcijah ne da trditviti isti meri. K sreči pa veljajo in bodo še nadalje veljale podrobne zasebne pogodbe, ki dobro izpolnjujejo vrzeli v protokolu. Na žalost je treba poudariti, da so v protokolu predvidene kazni za napadalce preblage. Ekonomske sankcije pa ne bodo imele uspeha, ako vojno izveze kakšna finančno ruinirana država. Situacija bi bila tem težja, ker bi napadalec navzlic temu ostal član Zveze narodov, ali celo tudi njenega sveta Zveze narodov. Vendar so še sredstva, da se izpolnijo tudi te vrzeli. Navedeni nedostatki so taki, kakršne sploh mora imeti vsak človeški produkt.

Vse države, in Jugoslavija še posebej, pozdravljajo novi korak človečanstva v smeri njegovega mirovnega napredovanja. Jugoslavija bo zastavila vse svoje sile za napredovanje mirovnega dela ter bo podpisala protokol v polni nadi, da bodo tudi vsi ostali v celoti izvrševali prevzete obveznosti. — Govor delegata dr. Kumanudija je izzval najugodnejši dojem in je žel toplo, dojetno in odobravalno. Gg. Briand, Beneš, Politis in drugi delegati so govorniku čestitali.

Zopet so došli najnovejši modni listi za dame in gospode. Dobe se v Tiškovni zadruzi v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

Politične beležke

— Nedosledna in nepoštena politika. Tudi zadnja številka »Kmetijskega lista« ostro prijemlje klerikalce radi davkov. »Kmetijski list« piše med drugim tudi tole: »Takega odiranja pri osebni dohodnini in drugih davkih ni še bilo kot sedaj, ko sedijo klerikalci v vladi. Po celi deželi radi tega vre, po shodih pa klerikalni poslanci, celo kmetje poslanci, delovanje klerikalnih ministrov zagovarjajo in dokazujejo, da je tako prav. K vsemu temu pravimo samo to: »Klerikalci so doigrali, klerikalci naj gredo.« Tako »Kmetijski list«, čegar razburjenje pa je podobno jezi miši v otročji postelji. »Kmetijski list« je namreč svojim bralcem zamočlal, da tudi g. Pucelj odobrava to, kar odobrava klerikalni poslanci; kajti sicer ne bi mogel niti trenutka podpirati vlade. Na kongresu »Saveza zemljoradnikov«, ki se je vršil 28. in 29. preteklega meseca v Beogradu so bile namreč sprejete take resolucije, da so zemljoradniški poslanci, med katerimi je tudi Pucelj, sklenili navzlic klerikalnim brezvestnostim in lopovščinam, se naprej podpirati vlado. G. Pucelj ve, da je tatvine kriv tako tisti, ki vrečo drži, kakor oni, ki vanjo vtika tuje blago. Navzlic temu pa da on to ve, je klerikalcem dosedaj držal vrečo in je njegov klub sklenil jo držati tudi še v bodoče. Taka dvorezna politika, g. Pucelj, ni niti dosledna, niti poštena!

— Se iz križa se norčujejo. Da klerikalcem ni nobena reč sveta, to je stara, a vedno nova resnica. Navadno so klerikalci potuhnjenci, ki skrivoma brez studa store vsako lopovščino. Da pa bodo sedaj začeli tudi javno blatiti in zasmejavati največje svetinje krščanstva, simbol vere, Kristusa in samega Boga, tega dosedaj vendar nismo mogli misliti. In vendar je včeraj priobčil škofov list karikaturu, na kateri je karikiran rožni venec in križ. Po deželi duhovščina hujska ljudi in laže, da hočejo »liberalci« pometati križ iz cerkva in iz sol, v Ljubljani pa se v škofovi tiskarni, pod škofovim nadzorstvom in v škofovem listu tiskajo križ sramotilne slike, ki se v tisočih izvodih širijo med ljudstvo. Klerikalna pokvarjenost in cinizem sta nedosežna. Kdo naj še da kaj na križ, ako sam cerkveni poglavar pri nas trpi, da se v glavnem katoliškem listu Slovencev, na tako grd način zasmejuje! In še kako je naslikan ta molek in križ! SLS na hlačah visi poleg cvička na drugih hlačah in suknji. Sramota in grozota, kako velik smrtni greh ima sedaj škof Jeglič! Se s tako trdo žilovko ga ne bo nikdar več s svojega hrbta spravil.

— »Zna Korošec, če le hoče!« Radičevcem gre Koroščevo obglavljenje nacionalnih prosvetnih čimteljev na Hrvaškem vse prepočasi. Se nedavno je zato »Hrvat« okrcal Koroščevo »malomarnost«. Ker tudi to ni še zadosti zalego, mu včerajšnji »Hrvat« v obliki ciferaste pohvale poriva takle picec med rebra: »V Sloveniji s simpatijo spremljajo Koroščevo delo na prosvetnem polju. Pašić-Pribičević režim je prosvetno delo v Sloveniji vzel popolnoma v zakup in namestil svoje pristave ne samo na odločilna mesta temveč povsod v šolstvu, kjer se je dalo. Dr. Korošec je kot prosvetni minister takoj začel trebiti med slovensko prosveto te nametnike — in to mu je doslej uspelo v polni meri. Upostavlja je deželni šolski svet, ki je za prav odločujoči faktor v prosvetnih zadevah; zamenjal je šefa prosvete pri ljubljanski oblasti, ki vodi posle za vso Slovenijo; zamenjal je vrhovnega nadzornika in vse ostale nadzornike. Slovenska šolska uprava diha zdaj z novim duhom. Zna Korošec, samo če hoče!« — Če na ta prijateljski sunek ne bo primerne odgovora — potem se bojimo, da bo prišel pri prihodnjem Radičevem govoru o škofu in popih tudi naš minister prosvete in crkvenih posol pod nogomet.

— »Klerikalna stranka in naš notranji problem.« Pod tem naslovom priobčuje beograjska »Narodna Prosveta«, glavni organ učiteljske organizacije v naši državi, uvodnik, v katerem izreka ostro obsodbo nad politiko dr. Korošca. Omenjeni list piše: »Novi režim bi imel svojo upravičenost samo v tem slučaju, ako je došel radi vzpostavljanja državnih, a ne strankarskih interesov. Ti državni interesi se imajo združiti v vladi zakona, in se uveljavljati s pobijanjem ugotovljenih napak našega javnega življenja in z ustvarjanjem zaupanja. Toda tega zaupanja ne more biti, ako grupe, ki tvorijo sedanji režim, izkoriščajo ustvarjeni položaji, ne za podkrepitev države, temveč za okrepitev svoje stranke s preganjanjem političnih nasprotnikov in zavzemanjem vseh pozicij, s katerimi se lažje deluje za uveljavljanje — ne državnega — temveč svojega separatnega programa, ki negira skupne interese. Primer je to daje klerikalna stranka v Sloveniji, ki je svoj položaj v vladi izkoristila za akcijo proti vsem naprednim elementom, ki pošteno in vdano služijo državnemu in nacionalnemu idealu. To delo ne znači evolucioniranja k državnemu cilju, temveč prozorno utrjevanje separatizma, maskiranega s sporazumom in le navideznim ublaževanjem plemenske mržnje. Mi, učitelji se ne moremo strinjati s postopanjem, da postaja napredno učitelstvo v Sloveniji, in posebno duhovni voditelji njegovi, žrtve svojega poštenega in vdanega dela za državo in jugoslovanske misli in ne moremo pristati na solucijo, da se utrjevanje države vrši s preganjanjem onih, ki za njo delujejo. Nasilje klerikalne stranke v Sloveniji nosi obeležje tesnogrudega partizanstva in

težno, da se posebno v prosveti umiki vse, kar ne služi intencijam klerikalne stranke. S tem se odkriva zakulisno delo klerikalne stranke in njene notranje namere, na katere je potreba obrniti pažnjo našega javnega mnenja in v občem interesu onemogočiti nastalo delovanje.« — K temu pristavljamo, da so baš današnji voditelji Narodne Prosvete — davidovičevci.

— Zu den Gemeindevahlen in Slovenien. Novosadski »Deutsches Volksblatt«, oficijelno glasilo Nemcev v naši kraljevini, prinaša pod tem naslovom v številki od dne 1. oktobra daljši članek, v katerem se v precej nestrpnem tonu bavi z zadnjimi občinskimi volitvami v Mariboru, Kočevju in v Celju. Ne nameravamo politizirati na tem mestu z listom, ki z načinom svojega pisanja gotovo ne bo koristil nacionalnim aspiracijam naših obmejnih nemških tujcev. Ugotoviti hočemo samo dejstvo, ki ga potrjuje sedaj tudi nemško glasilo in o čemer smo vse čas volilnega boja pisali, da je neizpodbitna istina, dasiravno se je od nasprotni strani trdilo, da je neresnica. »Volksblatt« piše namreč med drugim: »In Cilli haben die deutschen Wähler auf die Aufstellung einer eigenen Liste verzichtet und haben sich der slovenischen Volkspartei angeschlossen. Sie sind aber ebenso wie ihre Volksgenossen in Gottsche und in Marburg trotz der Koalition in der Minderheit geblieben. In Cilli erhielten sie nämlich mit der slovenischen Volkspartei 485 Stimmen und bloss 7 Mandate, hievon 5 Deutsche.« Slovenski narodni listi niso prav nič drugega trdili, kar potrjuje sedaj tudi »Volksblatt«. In vendar koliko kriki in vika je bilo v nasprotjem taboru. Iz zgoraj citiranega zadnjega stavka pa lahko vsakdo vidi, kje je resnica.

— Na poti k boljšemu. »Ljudski tednik« piše kako je lepo, da se v naši državi naenkrat vse sveti in blišči, odkar se zavladali v njej dr. Korošec in tovariši. Nikjer ni več videti nobenega gnola in blata, vse se je izpremenilo v čisto zlato in srebro; Jugoslavija ni več vredna, da razpade, pač pa da živi in se celo razširi. Tako je. Kdor dvomi, naj čita klerikalno časopisje. »Ljudski tednik« nadaljuje: »Kdo bo danes zabavil proti Beogradu, ako sede v njem štirje slovenski ministri? Kdo bo besnel nad centralizmom, če pa centralistična uprava s delovanjem dr. Korošca, dr. Kulovca ter profesorjev Sušnika in Vesenjaka tako lepo posluje, kakor še nikdar poprej? Vstop članov Jugoslovanskega kluba v vlado je znatno pripomogel k moralnemu polboljšanju časopisja SLS. To časopisje ne laže več, da se bodo slovenski vojniki vrnili iz Makedonije domov, kadar bo SLS na vladi! To časopisje ne laže več, da se bodo znižali ali pa celo odpravili davki, kadar bo SLS na vladi! Nič več ne laže, da bo dobila Slovenija čez noč avtonomijo, ko bo SLS na vladi, — da se bosta cedila med in mleko v slovensko grlo, ako bo 21 poslancev SLS vleklo 6300 Din na dan tudi takrat, kadar narodna skupščina ne zaseda. Kako naj se cedita mleko in med, ako poziva n. pr. vlada izmuzgano slovensko prebivalstvo, naj priskoči z darovi na pomoč ponesrečencem v polhograjski katastrofi, slovenski ministri, ki imajo vsak okoli 40.000 Din na mesec plače na račun ljudskih žuljev, pa ne prispevajo niti enega kovčca, niti ne poskrbe za zadostno podporo iz javnih državnih sredstev? Za sedaj je vse dobro tako, kakor je. Glavno je, da so gospodje v vladi.« — Reči moramo, da »Ljudski tednik« res pravi dobro pozna klerikalne tigre in njih pokvarjeno politiko.

— Kardinalski kandidati na potovanje. Kakor nam poročajo iz Zagreba se pada te dni zagrebški nadškof dr. Bauer v Rim, da pri papežu nekoliko odgrebe kardinalsko vodo, ki teče sedaj skoraj vsa na kolo g. Jegliča, njegovega protikandidata za rdeči kloboč. Čim se vrne dr. Bauer, bo odpotoval v Rim dr. Jeglič...

— »Idealna skladnost« se ruši. Zagrebški »Obzor«, ki s posebno očetovalsko skrbjo spremlja sporazumsko ljubeznivosti, pričenja v včerajšnjem uvodniku tožiti: »Na ono lepo, zanosno in tako nadobudno razpoloženje v prvih dneh Davidovičeve vlade pričenjajo podati senco: glasovi, da se dela po starih metodah, postajajo vedno čestiti, zopet se govori, da je vse ostalo pri starem. Evo, pred par dnevi je dnevniki, ki izrazito zastopajo mišljenje krogov HRSS (»Hrvat«), oddali prosvetnemu ministru levite. Tudi poslednji izpad g. Radića v »Slobodnem Domu« proti škofovski okrožnici enako odkriva, da je prvotna idealna skladnost narušena.« »Obzor« se tolaži, da samo momentano in da bo vlada gotovo našla pot do učitvite iskrenosti in medsebojnega zaupanja. Težko bo! Rogovi v zaklju se obračajo...

— Lekcija radi pacifizma in republikanizma. Davidovičeva »Demokratija« prinaša članek pod naslovom »Pacifizem in republikanizem«, ki ni nič drugega kakor prevladna lekcija Radiću, naj ne meša več demagoško mirotvornosti in republikanstva. Radić pozablja, da je tudi srbski seljak prožet pacifističnega duha enako kakor hrvaški, zato »mirotvornost« ni nikak hrvaški privilegij. »Nezgodno« je torej, da Radić pacifizem bistveno spaja z republikanstvom. Pacifizem ob sedanjem stanju mednarodne politične situacije pa ostane utopija tudi tedaj, če bodo vse države sprejele republikansko formo. Tse uvidevnost se mora razširiti tudi med Hrvati — pravi »Demokratija« in poljevo počaka, kako jo bo Radić naglo zarobil. Res, včerajšnji »Hrvat« je odgovarjal: »Članek »Demokratije« je po-

vsem depaširan v čam, ko se vsa Evropa bavi s prizadevanji za preprečenje novih vojn, in ko predstavniki Jugoslavije v Ženevi podpisujejo protokol. Hrvati bodo še nadalje ostali branitelji pacifizma in se nadejajo, da bodo v tem oziru našli nekaj potrebnega razumevanja tudi pri Srbih!... To diši po ironiji, ki se je »Hrvat« v prvi mah ni mogel oteči. Pa bo že še Radić povedal svoje.

— Radičevci znova odklanjajo prisego. V Svetitih kraj Zagreba so bili nedavno v občinski zastop izvoljeni sami radičevci. Odposlanec zagrebške okrajne oblasti je nato sklical sejo novo izvoljenega zastopa, na kateri naj bi odborniki položili prisego. Dosegli pa so, da je seja bila preložena na 2. oktobra. No, ko je odposlanec na sejo došel, so mu odborniki izjavili, da kratkoma kralju ne bodo prisegli. Le Radičevi ministri bi.

Iz demokratske stranke

Pripr. odbor »Edinosti« opozarja ponovno svoje člane, da se vrši sejanek v nedeljo 5. t. m. ob pol 10. dopoldne v društveni sobi (Nar. dom I.) Člani športnega in tamburškega oddelka se morajo sestanka brezpogojno udeležiti. Izvolili se bo tudi odbor plesnega oddelka, na kar članstvo še posebno opozarjamo. — Predsednik.

Po svetu

— Mezdno gibanje avstrijskih železničarjev. Sindikalna Zveza avstrijskih železničarjev je izročila železniški upravi spomenice, v kateri zahteva vsled narastka indekse številke osemdesetodnostno povznanje plač in mezd. Železniška uprava zahteri ni ugodila, češ da so avstrijske železnice kljub razdržavljenju še vedno pasivne, tako da se resno razmišlja o novem povišanju tarif. Železničarske organizacije so vsled tega reducirale svoje zahteve na najnižje kategorije železniških nastavljenecov in na tej podlagi se pogajanja sedaj nadaljujejo. Strajka se baje ni bati.

— Maksim Gorki opasno obolel. Iz Rima poročajo da je ruski pisatelj Maksim Gorki, ki se zadnje čase zdravi v Italiji, zopet obolel in da se mu bolezen obrača na slabše. Poleg plač mu je znatno oslabele tudi sree. Vsled tega je moral pisatelj opustiti vsako delo in mora ležati v postelji.

Pred desetimi leti

2.—4. oktobra 1914.

Francoska obkoljevalna ofenziva, ki je naglo napredovala med Somme in La Bassée, osebno pa med Arras in La Bassée, s ciljem, da zavzame cesto Donai-Cambrai, je zadela 1. oktobra na nemški odpor vzhodno od Arras. Iz tega spopada se je razvila takoj 2. oktobra sridita bitka, ki se je raztegnila na vso črto med Bapaume - Arras - Lens - La Bassée. Nemci so se zavedali, da gre za njihovo celotno pozicijo v Franciji, ako prodro Francozi čez Donai in Cambrai, zato so napeli vse sile, da jih ustavijo. Prepeljali so v naglici z zadnjih delov fronte vse razpoložljive vojne sile, sestavili več armadnih zborov in jih vrgli prodirajočim francoskim četam nasproti. Povelje se je glasilo, Francoze je treba ustaviti za vsako ceno. S strašnimi napori so se mogli zares uspešno zagnati v Francoze in v sriditem boju okrog Arras so se 2., 3. in 4. oktobra merile nasprotno sile. Francoska ofenziva je ostala na mestu, toda opasnost tudi 4. oktobra še ni minila in sridita borba se je nadaljevala. Severneje odtod so Nemci potisnili eksponirane francoske čete iz Donai, na kar so se razvneli okrog Vimy silni boji. Pri Ablain-St. Nazaire so se naposled Francozi vklopali v jake in s tem je tudi tu bojna črta »okamenela«. Postajalo je vedno bolj očitno, da se tudi to pot ne bo posrečilo Francozom izvesti do uspešnega zaključka obkoljevalno akcijo zoper Nemce.

Nemški napad na Anwers se je nadaljeval. Po nasilnejši artiljerijski pripravi so prišli Nemci napadati tudi s pešadijo, toda samo od vzhodne strani, in sicer utrdbe, ki so se nahajale ob reki Nethe. Belgijci so se branili silno hrabro in trdovratno in Nemci so morali vsak uspeh poplačati s strašnimi žrtvami. V prvih dneh oktobra so zavzeli Fore na levem bregu Nethe, a 4. oktobra so prešli v napad za prehod čez reko, da bi se vrgli nato na utrdbe, stoječe na desnem bregu Nethe.

Med tem pa so Belgijci odvažali z železnico preko Nicolasa, Ganda in Brugge na Ostande vse premakljivo, za vojno važno blago, ranjence in zaloge, da evakuirajo Anwers za slučaj, da bi ga ne bilo več mogoče braniti. Značilno je, da Nemci tega odvažanja, ki se je vršilo ves prvi teden oktobra, niso mogli preprečiti. Belgijci so stali še na desnem bregu reke Escant (Schelde) ter državi prehode čez njo, osebno pa Termonde. Nemški napadi na tem sektorju so bili izvršeni s prealabimi silami in Belgijci so jih mogli odbijati zmagovito. Treba je namreč pripomniti, da Nemci za oblaganja Anwersa niso imeli preobilo čet na razpolago. Pripravili so jih sicer precej, toda francoska obkoljevalna ofenziva jih je prisilila, vrči jih na opasnejša mesta v severni Franciji. Vsled tega niso mogli cernirati trdnjave, zlasti pa ne preprečiti jej zvezo preko Ganda na Ostande ter tako trdnjavski armadi, ki se je cenila na 80.000 do 100.000 mož, odnesti umik z

Flandrijo. Zadovoljiti so se morali s tem, da so napadli Anwers od vzhodne strani, pri čemur so mogli koncentrirati predvsem svojo najtežjo artiljerijo, ki jim je dajala premoč.

Belgijcem so Angleži in Francozi obljubili pomoč in poslali v naglici četo proti Anwersu. Angleški mornariški oddelki so dospeli dne 3. in 4. oktobra v Urdnovo, kar je silno povzdignilo moralo med Belgijci, da si bilo Angležev la malo. Joffre e mogel pomagati le indirektno s forsiranjem obkoljevalne ofenzive, kar je imela kakor razvidno precejšen, da si ne popolnoma učinkovit učinek na potek nemških obkoljevalnih operacij.

Na vzhodnem bojišču so Hindenburgove čete na južnem Ruskem, Poljskem že v zadnjih dneh septembra prišle z ofenzivo. Avstrijci bi imeli južno od Visle-pričeti istočasno, toda niso bili še pripravljeni, ker je obnova avstrijske vojske zelo počasi napredovala. Izgube v bitkah krog Lvova so bile prevelike, morala med vojaštvom je padla preveč, in kar je bilo najhujše griza in nato kofera je prišla svojo strahno žetev. Vrh tega je trajno deževje razmočilo pota in čete so mogle le počasi naprej. Tako se je mogla avstrijska ofenziva v Galičiji pričeti šele 3. in 4. oktobra, dočim so one avstrijske čete, ki so se prestavile na levi Vislin breg, da tvorijo zvezo z Nemci, prišle gibati skoro istočasno z Nemci. V Karpatih so Rusi te dni še vedno napredovali in baš 3. oktobra zasedli Marmaroš - Siget, na ogrskem vzhodju Karpatov.

Glavna sila nemške armade z levim krilom Avstrije je dospela dne 3. oktobra do črte Klimontow - Opatow - Ostrowiec - Tychow - Szydłowice - Opoczno - Novo Kadonek. Na tej črti so dne 4. oktobra zadele na prodno ruske čete, ki so imele nalogo zadržati po možnosti nemški pohod; vneli so se takoj prvi boji, zlasti pri Opatowu in Klimontowu.

„Majska noč“

Ta Rimski - Korsakova Opera v treh dejanjih, katere premijera v Ljubljani se vrši danes, v soboto zvečer ima sledečo vsebino:

I. dejanje.

Pred Hanino hišico igrajo fantje in dekleta »proso«. Ko se razidejo, pride Levko, županov sin, Hanin fant pod okno in ji poje ljubavno pesem. Hana se prikaže med vrati. Levko ji razodene, da mu oče zabranjuje poroko. Na Hanino prošnjo poje Levko zgodbo o hčerki kosaškega stotnika in o hudi mačehi — vešč. Zbor deklet nastopi v daljavi in poje binkočno pesem. Vinjeni Kalenik nastopi in poskuša na radost deklet zaplesati »hopaka«. Ne najde svoje hiše. Dekleta ga vlečejo k županovi hiši. Župan se prikaže pod Haninim oknom, jo kliče in se ji bahaško hlina. (Zgodba o carici Jekaterini). Hana ga podi od okna. Levko pride in spozna očeta. Najame fante, da se norčujejo iz starega ljubimca in pojejo, h zbadljivko na župana in pisarja.

II. dejanje.

I. Slika. V županovi hiši. Župan, žganjar in svakinja se menijo, kdaj bodo začeli žganje kuhati. V hišo se zaleti pijani Kalenik in misleč, da je doma, se zlekne za peč in zaspi. Župan se jezi, kar prileti v sobo kamen. Pod oknom se oglasi fantovska pesem zbadljivka. Župan plane iz hiše in privleče v sobo za krinkanega Levka. Vsled prepriha ugasne lev in Levko se zmuzne na prosto. Župan misleč, da je Levko, zgrabi svakinjo in jo zapre v shrambo. Pisar pride. Župan mu hoče pokazati zlikovca in spozna svakinjo.

II. Slika. Pri žganjarjevi hišici lese na zgradba. Župan in pisar gledata skozi špranjo v kolibo. Misleč, da je notri hus dič, hočeta zažgati barako. Začuden spoznata svakinjo, ki župana ozmerja, da je kaj. Občinski stražniki privedejo vinjenega Kalenika. Župan ga spozna iz zaprosi stražnika, naj iščejo zločince.

III. dejanje.

Ukrajinska noč ob bregu jezera. Levko poje in se spremlja na panduri. Zbor rusalk nastopi. Levko jim igra, one plesajo. Kraljica rusalk ga prosi, naj ji poišče večjo — zlobno mačho. Levko jo spozna. Vse planejo po njej in se potopijo v jezero. Rešena kraljica rusalk da Levku za zahvalo pismo na očeta, da bo privolil v poroko s Hano. Župan nastopi s pisarjem in stražniki ter hoče Levka zvezati. Levko pokaže pismo od komisarja za ukazom, da mora takoj privoliti v zakon. Stari se osramočen uda in privoli. Hana pride. Zaključni zbor.

Borza

3. oktobra:

CURIH: Beograd 7.20, New-York 522.50, London 23.20, Pariz 27.50, Milan 22.825, Praga 15.65, Budimpešta 0.0068, Bukarešta 2.70, Sofija 3.75, Dunaj 0.0073875.
DUNAJ: Beograd 983 do 987, Berlin 16.820 do 16.920, London 316.500 do 317.500, Milan 8099 do 3111, New-York 70.985 do 71.155, Pariz 3732 do 3748, Praga 2115 do 2125, Sofija 515 do 519, Curih 13.575 do 13.625, dinarij 978 do 984, lire 3088 do 3108.
PRAGA: Beograd 46 do 95, Rim 148.875, Pariz 179.375, London 151.30, New-York 3395, Curih 648.50.
BERLIN: Beograd 5.79, Milan 18.375, Praga 12.50, New-York 4.19, Curih 80.20.
NEW-YORK: Beograd 137, Berlin 23.80, Italija 438, Pariz 527.25, Svila 1911, Dunaj 14.12, Praga 289, London 446.25, Budimpešta 12.12.

Naši kraji in ljudje

Direktor drž. železnice
dr. Borko

je najnovejša žrtev klerikalnega režima. Dne 14. julija letos je nastopil svoje službeno mesto kot šef ljubljanske direkcije državnih železnic in dne 2. oktobra je bil razrešen svoje dolžnosti ter premeščen v Beograd.

V svojem nastopnem razglasu na podrejenost osebo je dr. Borko menda preveč poantiral ljubezen »do zajedniške domovine in do srečno ujedinjenega naroda Srbov, Hrvatov in Slovencev«, s tem pa si je pri klerikalnih žepih zapisal svojo obsodbo. Klerikalnemu režimu očitno ni bilo všeč, da sedi na tem važnem mestu narodno zaveden, korekten in neoporočen uradnik. Nepristranski direktor, ki gleda samo na zakone in pravilno izvrševanje službe, je bil tej koruptni stranki preveč naproti, ker bi ji s svojo skrajno korektnostjo mogel škodovati pri gospodarski eksploataciji direkcije. Direktor dr. Borko je človek, ki bi se ne dal mazati niti z osebo niti s politično strankarsko zarado.

V kratki dobi svojega dvainpolmesečnega delovanja si je pridobil odstavljivi direktor simpatije vsega osebja brez razlike strank. Sigurno bodo tudi klerikalni železničarji, ki niso preveč zaslepljeni, obžalovali in obojevali ta odločni akt ministra Sušnika. Po izvršeni provedbi žalostnega spomina se je bil novi direktor s vso silo vrgel na delo, da s novimi predlogi omili krutosti, ki so osebo ljubljanske direkcije silno zadele. Vsa železničarja se je z zaupanjem obrnil do njega in prejel je kar najboljši svet. Njegova objektivnost, pravičnost in prijaznost mu je prinesla popularnost med osebjem, kakršno utiva le malokateri uradni predstojnik.

Kakor znano, je ljubljanska direkcija še danes v stanju »vega organiziranja. To nalogo je imel do vrhovi direktor Borko. Z njeno laetno energijo se je dal na delo. Kot izvanredno dober administrator, ki pozna razmere v centrali kakor tudi v ostalih direkcijah, je bil zato tudi najbolj sposoben in poklican. Znan je mu bilo do dobra tudi razmere pri Južni železnici, ker je sodeloval pri njenem prevzemu v državni obrat. Politični »rezon« je izpodrejal napredok njegovega organizatorskega dela.

Tudi s splošno gospodarskih ozirih je škoda za Slovenijo velika, ker je bil dr. Borko po svojem prejšnjem zaposlenju v generalni direkciji prvovrsten strokovnjak v komercialni in finančni stroki ter bi kot tak pri presoji lokalnih komercialnih in tarifskih vprašanj mogel kar najbolje delovati v interesu svojega področja.

Kot mož energije bo politično gonjo, katere žrtev je postal, lahko pre-

bolel. V uteho mu naj bo, da se ga bo vse oboje s hvalečnostjo spominjalo radi njegovega socialnega čustvovanja in objektivnega uradovanja.

Nov primer klerikalne brezvestnosti in brezsrčnosti

Korekten uradnik z ženo in otroci vržen kratkoma na cesto.

Ne mine dan, da ne bi se razkrile nove strani strahovite pokvarjenosti in brezvestnosti klerikalnega režima. Pregledanje korektnega uradništva, mož, ki spaja med odlične svojega stanu in katerih krivda je edino ta, da niso podrepani SLS, se nadaljuje z brezobzirnostjo in brezsrčnostjo, kakršne je sposoben le klerikalca.

Eden najbolj klasičnih primerov klerikalne politične korupcije je slučaj uradnika agrarne reforme g. Matka Brnčiča.

G. Brnčič, eden od najčistijših naših nacionalnih ljudi in kot uradnik odlično usposobljen ter izredno vreden, je bil šel okroglega agrarnega urada v Ljubljani. Radi njegove absolutne nepristranosti pri intrigah, ki so se pletle povodom vnučnih afer z Windischgrätzovim posestvom v Planini, so ga gotovo interesirani krogi iz Ljubljane za časa homogenega režima tako dolgo denuncirali v ministrstvu, da je bil naenkrat premeščen k okroglnemu uradu v Varaždin. G. Brnčič, ki ima ženo in 4 otroke te službe ni mogel nastopiti. Selitev cele familije pri plači 1500 Din ni bila mogoča, živeti v razdvojenem gospodarstvu je bilo s 6900 K izključeno. Oni, ki so izposlovali to premešitev, so to dobro vedeli. Premestitev je bila le sredstvo, da se g. Brnčiča iztrga iz državne službe. To se je posrečilo. G. Brnčič si je našel skromno privatno službo.

Vlada nacionalne koalicije je skušala storjeno krivico popraviti. Ker pa je med tem bil uveljavljen novi činovniški zakon, je bila popolna restitucija formalno nemogoča in g. Brnčič je bil sprejet nazaj v državno službo kot — pisar.

Komaj pa je pustil svojo privatno službo ter nastopil svoje mesto pri agrarnem uradu je prišla na krmilo »vlada zakona in poštenja«. In zastopnik SLS v tej vladi g. Veseljak, kot minister agrarne reforme ni imel v svojem resortu najnežnega posla, nego da je s pomočjo tistega paragrafa, ki ga je popreje kot opozicionalec proglasal za največje krivico, § 234. brez vsakega razloga pognal g. Brnčiča z ženo in štirimi otroci vred na cesto! Brez penzije seveda in ob koncu meseca, da bi odpušeni uradnik bil ob prvem brez vsakega sredstva!

G. Brnčič je uradnične poine kvalifikacije, ima juridične izpite, je bil notarski kandidat ter si je stekel veliko prakso v poznavanju agrarnih prilik. Strankarsko se ni nikdar eksponiral. Službo je opravljal vseskozi korektno. Naprednjak in narodnjak je — to je klerikalca dovolj.

Brnčičev slučaj je žalostno znamenje žalostnega partizanskega režima. Če je v naši javnosti še kaj pčtenja, potem se mora dvigniti energičen protest proti takemu nasilju. Mi sicer ne verujemo, da bi protest zalegel, ker bi bil naperjen proti sami naturi klerikalizma, amoralnega, brezvestnega, nasilnega in koruptnega v svojem bistvu. Toda pride čas ko bo zadel krivce pravična kazen.

Dva slučaja krvave osvete

Verska mržnja — vzrok štirikratnega umora. — Ljubene je sveta in ne pozna šale.

Iz Sarajeva poročajo:

Nedavno se je vračal s sejma v Bileči (Hercegovina) Bećir Bajramović v družbi kavarnarja Jove Jovovića. Okolu 6. ure zvečer je dvojica dospela par kilometrov daleč od Bileče. Tu se jima je pridružil neznane v vojaški obleki. Nekaj časa se je z njima razgovarjal o sejmu in ju je pozval na odmor v gozdu. Bajramović in Jovović sta se pozivu odzvala. Neznane je vodil globoko v gozd ter ju je po par sto korakov pripeljal do nekoga križpotja po imenu »Golubova pečina«. Tu je vse tri sprejel nov neznanečev tovariš Vujović. Po kratkem odmoru je vstal mož v vojaški obleki in se je odstranil. Kmalu nato je prišel nazaj in pripeljal s sabo tri mlade moške, ki so se takisto vračali iz Bileče s sejma. Mož v vojaški obleki in njegov tovariš sta naskočila petorici, jo zvezala in ukazala bežati, kar pa je bilo seveda nemogoče. Nato sta uniformiranec in njegov tovariš poslala Jovovića s pismom do prve orožniške postaje. Jovović je bil namreč pravoslavne vere, ostali so bili muslimani. Htel je k orožnikom in jim izročil pismo, v katerem je stalo sledeče: »Turki! Mislite, da so vsi komite mrtvi, toda se varate. Še živimo. V zadnjem času smo vas sili. Skrbeli bomo, da vas nagradimo po zaslugi. Orožniki so takoj stili, da tiči za tem verska osveta in so se nemudoma podali v smeri proti »Golubovi pečini«. Ko so prišli tja, so našli vse štiri muslimane zaklane v krvi na zemlji. Ker so bili umorjenci siromaki, je izkiju-

Federalisti med seboi

Sporazumevanje med Korošcem in Radličem.

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama

Nedelja, 5.: »Cyrano de Bergerac«. Izv. Ponedeljek, 6.: »Paglavka«. C.

Ljubljanska opera

Sobota, 4.: »Majski noč«. Izv. Nedelja, 5.: »Cavalleria rusticana« in »V vodnjaku«. Izv.

Celjsko gledališče

Sobota, 4.: »Rokovnjači«. Ab. Nedelja, 5.: »Rokovnjači«. Izv.

Mariborsko gledališče

Sobota, 4.: »Nikolaj Šubik Zrinski«. A. Nedelja, 5.: »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«. B. (Otvoritvena dramska predstava.)

Pismo iz Beograda

Premijera »Ugrabljenih Sabince«. — Stojnica Jovana Ilića. — Zgodovinska razstava srbskih slikarjev.

Beograd, 1. oktobra.

Prošlo nedeljo smo imeli že drugo premijero v tej sezoni, in sicer zopet dramsko. Opera nam doslej še ni dala nič novega. Govori pa se, da se vršijo vse pripravne za »Carjevo nevesto«, ki je nam Ljubljancem znana že iz lanske

sezone. Toda tudi naša druga dramska premijera ni bila premijera v pravem smislu besede, ker se je naši stari Beograščani spominjajo še iz prejšnjih let. Schönthanove »Ugrabljene Sabince« so se namreč v zadovoljnih starih časih dale prav zabavno gledati, zdaj pa se že zarjave device Dandanes se vprašujemo, zakaj je naša prestolnica pozabila postaviti to šaro zopet na oder; ali nima drugih boljših in novejših stvari? Ako še pristojemo minus, da je režija bila slaba, igra površna, tedaj si lahko predelavljate, da komad ni bil posebnega navdušenja, četudi je bilo precej ploska in smešna. Dobra je naša beogradska publika. Četudi ji kaj ne ugaša, pa vendar ploska — iz vrljivosti. Tučim se je poedini igralce le prav primerno znašel v vlogi, ni pa bilo celotne harmonije in zato je komedija propadla. Navesti je treba god Borivoje in Ilijo Stanojevića, našega čičo Ilija, ki je že pred dokaj leti kreiral klasično figuro Strizeja.

Dne 28. septembra smo v Markovi cerkvi na starem beograjskem pokopališču pletetno proslavili stoletnico rojstva našega pesnika Jovana Ilića. Rodil se je v Beogradu, šolal tu in v Kragujevcu, modroslovno nauke pa dovršil na Dunaju. Leta 1848. se je kot dobrovoljec btil

proti Mađžarom, nato pa se kot profesor po poklicu začel živahno udeleževati tudi v politični borbi. Postal je državni svetnik in leta 1882. minister pravde. Umrl je dne 12. marca 1901. Svoje pesniško delovanje je Ilić započel kot pseudoklasik. Toda kmalu je krenil s tega pravca in se izročil romantiki. Kakor je takrat narodna poezija začela pridobivati vse večji krog svojih častilcev, se je tudi Jovan Ilić navzel duha in mode tistega časa. Začel je pesnikovati v stilu narodne poezije in v tem je uspel. Njegove pesmi so fine, nežne in graciozne, s primesjo južnjaškega in orientalskega čara. Ilić je občutil vso lepoto narodne poezije, jo oboževal in se trudil, da jo vzljubijo tudi drugi tako kakor je on sam živel v njej. To je njegova glavna zasluga.

V moderni galeriji narodnega muzeja je razstava srbskih slikarjev počenši od 18. stoletja. Tu so dela našega čudovitega mojstra Danijela, štiri po številu, med njimi ena nova, ki je doslej še nismo videli, dasiravno so Beograščani že prošlo sezono imeli priliko, da so se žudili Danijelovi umetnosti, zahvaljujoč umetniškemu društvu »Cvjeteta Zuzorić«, ki je našlo to divno idejo, da se Danijelove mojstrovine predstavijo naši publiki. Nadalje so razstavljene slike Djure Jakšića, pesnika in slikarja ter Pavla Simića, Čestjara, Baranovića, Radonića in drugih več ali manj važnih predstavnikov našega dosežnega slikarstva.

Mariborska drama otvori letošnje sezono 5. t. m. s Cankarjevo larso »Pohujšanje v dolini šentflorjanski« v režiji g. V. Bratine. — Takoj za »Pohujšanjem« se uprizaro Nušićeva komedija »Narodni poslanec« v režiji g. Kovića. Z »Narodnim poslancom« se bo tudi proslavila 60. letnica književnika Br. Nušića.

Koncert pianista Borovskega v Ljubljani. Sinoči se je vršil v veliki dvorani hotela »Union« koncert slovitnega ruskega pianista Aleksandra Borovskega. Spored izvajanjih skladb je obsegal pester niz manj znanih del klasičnih in modernih skladateljev. Pomotoma je bil objavljen precej drug program, kot ga je umetnik izvajal; v popravljeni izdaji naj bi se glasil približno takole: W. Fr. Bach, Koncert za orgle, Al. Scarlatti, Sonata A-dur, J. Ph. Rameau, Le rappel des oiseaux, L. v. Beethoven, Marche turque, R. Schumann, Etudes symphoniques, Scarlabin, Poeme, Stravinski, Ruski karneval in Wagner-Liszt, Tannhäuser-Ouverture. K temu sporedu je dodal izvajalec še nekaj manjših skladb, med njimi Lissova Tabatiere a musique in Chopinov Des-dur valček. Borovski je pianist prve kvalitete in je njegovo umetniško prednašanje zelo buren aplavz občinstva, ki je častno zasedlo veliko dvorano ter zahtevalo vedno več dodatkov. O koncertu samem se spregovorimo.

Velik aspeh Pirandellove »Sestero oseb išče avtorja« v Zagrebu. Te dni so

imeli v Zagrebu premijero Pirandellove komedije »Sestero oseb išče avtorja«. Komad je bil izvrstno zrežiran, odlično zasaden, navdušeno igran in je dosegel prvovrsten uspeh. Glavne vloge so bile poverjene damama Podgorski in Vavri ter gospodoma Hinku Nušiću in Suletiću. V komedijo je bil nadvse spretno vpleten komad zagrebskega mladega dramatika g. Kulundžića »Tekst«, kar je dalo stvari še večje realno obeležje. Največjo senzacijo pa je vzbudil nastop režiserja dr. Gavelle v vlogi gledališkega ravnatelja. Skratka, Zagreb je imel zopet enkrat pristen gledališki večer, za katerega ga vsi prijatelji gledališča lahko zavideajo.

Novo delo prof. Frangeša. Znani hrvaški kipar prof. Robert Frangeš je pred par dnevi dovršil svoje najnovejšo delo iz kamna, monumentalni vodnjak »Elegija«. Vodnjak je naročila zagrebska mestna občina ter bo začasno postavljen na ogled v parku sv. Roka. Kam pride pozneje, še ni določeno.

Odhod kiparja Meštrovića v Ameriko. Kipar Ivan Meštrović se bo 10. t. m. vkrcal v Genovi na parnik, s katerim se v spremstvu publicista Milana Marjanovića poda v Ameriko, kjer bo to jesen velika razstava njegovih del Meštrovića ostane v Ameriki delj časa, mogoče celo dve leti.

Muzej Narodnega divadla v Pragi. Te dni so začeli v praškem Narodnem

KINO
»DVOR«

TELEFON
730

Danes zadnjikrat!

Najboljši, elegantni
Lia Mara

film serije 24/25.

»Nevesta brez moža«

TELEFON
730

KINO
»DVOR«

čen rop, in umor se je izvršil gotovo iz verske zagrizenosti in nestrpnosti.

V nekem malem bosanskem mestecu je živela 16letna Persida Jovanović. Očeta in mater je izgubila v začetku svetovne vojne. Ker je bila brez sorodnikov, jo je vzel k sebi oskrbnik Petar Radetić. Persida pa je bila ne samo mlada, ampak tudi lepa in je imela bogato dedščino. Po vsem tem je hlepel Radetić. Persida je bila dobrega srca in je govorila z vsemi mladenci na enak način. Po bratski. To je bilo Radetiću zoprotno: hotel je, da deklet ne govori z nikomur, razen z njim. Pred kratkim je Radetiću umrla žena. Ta prilika je prišla kakor nalašč. Menil je, da bo sedaj lahko dosegel svoj cilj in se je začel hvaliti po selu, da bo Persido vzel za drugo ženo. Persida pa se ni strinjala s tem. V svojem srcu si je že bila izbrala zalega dečka, katerega je ljubila z vso nežnostjo svoje mlade duše. To je bil Stanko Nikić. Naneslo je, da so se Persa, Stanko in Radetić sestali na nekem sejmu, kjer je Radetić Persidi ponujal vsakojake reči, samo da bi postala njegova. To ni ušlo Stankovim očem. Pazil je ves čas budno na svojo drago izvoljenko in ko sta Persida in Radetić odšla proti domu, jima je naskrivaj sledil. Se prej pa se je v krčmi od obupa napil. Nato se je podal skozi gozd, po poti, ki sta jo ubrala Persida in Radetić. Globoko v gozdu je zaslišal krik in vpitje na pomoč. Pomešil je korake, dosegel Persido in Radetića ter videl, da se mu Persida izvija iz objema. Takoj je uganil, da gre tu za poskus pislstva. Skočil je na oskrbnika Radetića in ga skušal podreti na tla, toda ta je potegnil iz žepa revolver ter izprožil in ranil Stanka v stegno. Tekmeca sta se nato spopadla še srditeje. Stanko je poskal svoj nož in zamahnil s tako silo po Radetićevem vratu, da mu je z enim samim sunkom odrezal glavo, ki je obvisela samo na drobnem pramenu kože. Ko je tako otel last svoje izvoljenke, se je podal na orožniško postajo in povedal, kaj je storil. Orožniki so ga peljali v zapor, kjer bo počakal sodbe, ki pa ne bo tako stroga, ker govori zanj cela vrsta olajševalnih okoliščin in ker je ubil Radetića v silobranu.

Popolna zmaga

bi bila na strani tvrde

Fran Lukić, Pred škofijo 19.

ako bi gospodje glasovali, kje da se dobe najboljša in obenem najcenejša zimske suknje, površniki, raglani in obleke.

Plesna zabava!

Danes v hotelu »Tratnik« otvoritev novo zgrajene plesne dvorane s sodelovanjem ruskih balajčnikov in salonske kapele. — Začetek ob 20. uri. Vstop prost. Se priporoča Mirko Tratnik

? Ali ste že poslali na-ročnino za »Jutro«?

Domače vesti

OKROG FLEČKARNARJEV

Je danes sicer mnogo drugače, kakor nekoč, ko so stale na obeh straneh mostu barake, ko se je Spitalska gata vijugala pod Grad in ko je Elefantova gata vodila k vojaškemu zidu nasproti Mallitschu... Še se današnja generacija spominja enonadstropnega hotela, ki je stal na mestu sedanje pošte, — oaj, močno se je spremenila Ljubljana na tekem zadnjih 35 let. Ljubljanci pa ne morejo.

Za vse se zanimajo, kakor nekoč. Poroka je bila in seveda mnogo radovednežev pred flečkarnjari, kakor je že stara navada, pri nas. Po vseh oknih so device gledale na »es ist erreicht«, na ulici sami pa gneča, da nisi skozi mogel. Pa so jo vendar pogumtali naši purgarji, da to nekaj pomeni in da ne bo kar tako; če sicer ni bil, da bi se dve stranki stepili, ali pomeni nevesti solze ali bogastvo, toda ta čas, ko sta novorojenčka silila v cerkev, je pri zakrstitvi isto zgradbo zapuščala druga komisija z botrom, novorojenčkom in običajnimi asistentkami. In zopet istočasno se je po Miklošičevi cesti in mimo cerkve približal pogreb z vencem in vsem drugim potrebnim, z godbo vred. O tem čudnem naključju bodo govorile Ljubljankinje najmanj do prihodnje poroke, če ne najdejo prej kaj še bolj čudnega, in nemara ostane še kaj gradiva za šolsko nalogo.

Dan popreje je pa bilo na mostu vse živo in črno, zasedeno tudi nabrežje od Kresje do tuga, kajti v vodi je plaval muc, se potem rešil na otok, deca mu je molila česko, stražnik je rešil no akcije preprečil, češ, »crkne na žival, saj je vseeno«, muc je poskušal po mokri deski na kopno, padel zopet v vodo, — množica veselo kliče, vsa razigrana, — valovi pa neso ubogega muca zopet do prihodnjega otočiča, odkoder se mečda le srečno reši v smeri k Polakovci usnjarni. Petsto ljudi je imelo opoldansko zabavo. Društva proti mučenju živali menda nimamo, niti oblasti, ki bi znale pri takšnih prizorih stvar urediti, in končno, zakaj bi se ne nudili ljudstvu zanimiv priroden prizor, zakaj naj bi ga ljudstvo ne uživalo? Dieu le veu! Okrog flečkarnarjev je še vse pri starem.

M. A. C.

Imenovanje v sodni službi. Glasom poročila iz Beograda je sodni svetnik Janko Guzelj imenovan za višjega sodnega svetnika v Mariboru, sodnik Josip Janša pa je iz Kamnika premeščen v Ljubljano.

Nova širitev režima. Kakor nam poročajo iz Beograda je dosednji šef agrarne direkcije v Ljubljani dr. Anton Šapla razrešen vodstva tega urada ter prestavljen kot inšpektor k okrožnemu agrarnemu uradu v Ljubljani.

Nadškof Bauer v Rimu. Kakor doznajmo »Novosti«, odpotuje zagrebški nadškof dr. Bauer te dni v Rim, kjer ga bo papež sprejel v posebni avdijenci. Doktor Bauer se udeležil slavnostne otvoritve zavoda sv. Jeronima, ki je bil z rimskim sporazumom priznan naši državi. Polovanje nadškofa dr. Bauerja je v zvezi z imenovanjem jugoslovenskega kardinala.

Crnogorci pri ministrskem predsedniku. Ministrski predsednik Ljuba Davidović je sprejel predvčeršnjim deputacijo uglednih Crnogorcev, ki so mu sporočili želje crnogorskega prebivalstva. Med drugim je deputacija zahtevala, da se v Nikšiću, na posestvu bivšega kralja Nikole, ustanovi kmetijska šola. Vlada bo prošnji ugodila ter dovolila primeren prispevek za spomenik, ki se bo postavil o božiču 1918. padlim Crnogorcem.

Učitelji in učiteljice na konservatoriju. Na konservatoriju v Ljubljani so sprejeli in so za čas študija dobili dopust: Ivan Repovš, Josipina Černe, Marija Kmet, Marija Lahajner, Marija Artil, Ivana Kle-

mene, Vida Rudolf, Sonja Klovor in Jožica Šušteršič.

Rudniški ravnatelj Fran Heutman. Včeraj je v Gradcu umrl ravnatelj rudnika Zagorje Trboveljske premožljive družbe inž. Fran Heutman. Pokojni ravnatelj Heutman je bil eden najodličnejših rudniških strokovnjakov. Kot mlad inženjer je pred 30 leti stopil v službo Trboveljske ter je služboval najprej v Zagorju, potem dolga leta v Trbovljah, kjer je postal višji nadzornik ter ravnatelj namestnik. Po prevratu mu je družba zaupala ravnateljsko mesto v Zagorju, kjer je v posebno težavnih razmerah v polnem obsegu uveljavil svoje odlične strokovne sposobnosti. Pokojni ravnatelj Heutman je bil rodom iz Slovaške. Pri nas si je izbral življenjsko družico iz ugledne narodne Torjove rodbine v Trbovljah ter je v vseh krogih kot vseskozi lojalen mož in poštenjak užival spoštovanje in simpatije. Tudi delavstvo in ostalo nameštinstvo zagorskega rudnika ohrani ravnatelja Heutmana v častnem spominu. Pokojni, ki je 1. t. m. slavil 30 letnico svojega službovanja pri Trboveljski družbi, je dosegel starost 52 let. Truplo prepeljejo iz Gradca v Trbovlje, kjer se bo vršil pogreb. Ravnatelju Heutmanu bodi blag spomin, njegovi težko prizadeti vdovi in vsaj rodbini pa iskreno sožalje.

Smrtna kosa. V starosti 64 let je umrl v Škofiji Loki tamonjski lekarnar g. Ervin Burdych. Pogreb bo v nedeljo ob 16.30. — V Mengšu je umrla v visoki starosti 74 let ga. Marija Jenčič roj. Podrekar; pogreb bo v nedeljo ob 9. — V Petrovčah pri Celju je vsled kapi umrl upokojeni župnik g. Gregor Presečnik v 74. letu svoje starosti. Bil je miroljuben, dober srčen in ponižen duhovnik, ki ga je ljudstvo povsod visoko spoštovalo. Nazadnje je služil na Frankolovem. Blag jim spomin!

Himen. Podpreglednik finančne kontrole Ivan Brelih se je poročil z gđ. Kati Dežman. Poroka se je vršila na Brezjah. Obilo sreče!

Zdravniški dnevi v Zagrebu. V ponedeljek dne 20. oktobra se začne v Zagrebu vrsta zdravniških prireditev, katere se bodo udeležili zdravniki iz cele naše krajevine. Poleg strogo znanstvenih vprašanj se bodo obravnavale na sestankih tudi stanovske zadeve, ki postajajo v zadnjih časih vedno bolj pereče. Središče prireditev bo proslava petdesetletnice hrvatskega zdravniškega društva »Zbora liječnika Hrvatske, Slavonije i Medijimurja«. Hrvatski zdravniki pridejo to historično slavnost v velikem stilu, primerno pomenu, katerega je imel »Zbor« za napredek medicinske znanosti, za ustvaritev odlične javne zdravstvene uprave in predvsem za prosep hrvatskega narodnega zdravja. Za medicinski kongres je že doslej prijavljenih okoli 40 predavaj, obravnavajočih važna vprašanja sodobne medicine. Skupna organizacija vseh zdravnikov naše države »Jugoslovensko lekaško društvo«, bo v istih dneh imelo v Zagrebu redni letni občni zbor, na katerem se bo podal račun o delovanju v preteklem letu in na katerem se bo obravnaval tema »Zaštita rada i lekara«. Slovenski zdravniki pohite v obilnem številu v Zagreb, da izkažejo čast hrvatskemu društvu in da se udeležijo znanstvenih in stanovskih razprav. Prijave sprejema »Slovensko zdravniško društvo« v Ljubljani, ženska bolnica. — Kakor doznajmo, je ministarstvo za narodno zdravje vsem državnim zdravnikom, ki se hočejo udeležiti zdravniških dni v Zagrebu, dovolilo v to svrhu šestdnevni dopust.

Sadna razstava v Kamniku. Prejeli smo: Trgovce s sadjem in ljubitelje sadjarstva opozarjamo še enkrat na sadno razstavo, združeno s sadnim sejmom, ki jo priredi podružnica »Sadjarskega in vrtnarskega društva za kamniški okraj« od 5. do 7. t. m. pri »Krištofu« v Kamniku. Istega dne popoldne ob pol 4. uri ima strokovno predavanje o sadjarstvu višji

sadjarji kar g. M. Humek, in sicer v dvorani »Kamniškega doma«. Ker je železniška jzeva ugodna, je pričakovati obilne udeležbe.

Zagrebska visoka trgovska šola fakulteta univerze. Iz Beograda poročajo, da je minister prosvete sprejel predvčeršnjim deputacijo iz Zagreba, ki je prošila, naj bi se visoka trgovska šola v Zagrebu izpremenila v fakulteto univerze. Minister je izjavil, da bo skušal prošnji ustreči.

Trirazredna trgovska gremijalna nadaljevalna šola v Kranju. Vpisovanje učencev in učenik za šolsko leto 1924-25. da vrši v nedeljo, dne 5. t. m. od 8. do 11. ure v pisarni šolskega upravitelja. Novo vstopilci učenci se morajo zgledati s svojimi šefi, oziroma namestniki ter prinesli s seboj odpustnico in učno pogodbo, dosedanjim učenim in učenke lahko sami z zadnjim šolskim spričevalom. V šolo se sprejemajo tudi privatisti, ki zvedo pogoje pri šolskem upraviteljskju. Z ozirom na ugodno železniško zvezo in vozne olajšave (dijaški vozniki listi) se priporoča, da posejajo šolo tudi zunanji trgovski učenci in učenke, predvsem oni iz Škofje Loke in Tržiča.

Za župana v Rog. Slatini je bil v četrtak izvoljen demokrat g. Alojzij Hvalce, posestnik in mesar v Rog. Slatini, za podžupana pa krojaški mojster Ivan Vidgač, ki je tudi somišljenik JDS. Izvoljena sta bila z vsemi slovenskimi glasovi, dočim sta oba nemškutarja odala prazne listke.

Keča na Goržu je do nadaljnjega odprta in oskrbovana ob sobotah, nedeljah in na praznike. Podružnica Slovenskega planinskega društva v Kranjski gori.

Ugodnost polovične vožnje uživajo posetniki I. mednarodne avtomobileke razstave, ki se vrši na prostori veselej- m v Zagrebu od 11. do 15. oktobra t. l. Povlastica velja za čas od 1. do 30. oktobra. Legitimacije in vse informacije do- be pri Zvezi za tujski promet (Putnik) na Aleksandrovi cesti 8.

Železniška šola v Beogradu. V Beogradu se odpre šola za železniške uradnike, v katero se je upisalo 140 kandidatov, večinoma z maturo, en del, kandidati iz Srbije, pa s šestimi razredi srednje šole. Za ravnatelja šole je imenovan dosedanj inštruktor v ljubljanski direkciji g. Repič. Sistem pouka bo za vso državo enak, metoda za šolanje pro- metnega naraščanja pa bo urejena tako, da bo čimprej usposobila kandidate. Šola, ki bo obsegala le najvažnejše predme- te, bo trajala eno leto.

Razstava narodnih ročnih del v Beogradu. V palači Izvozne banke v Beogradu se odpre 18. t. m. razstava narodnih ročnih del iz Srema, Banata in Bačke. Razstavljeni bodo preproge, razne narode- ne vezanine, zlato vezene srajce, čepice za otroke, nogavice, čipke, razne tkanine in tako dalje. V to svrhu so bile povab- ljene vse občine v Vojvodini, da obveste prebivalstvo, naj se prijavi za razstavo do 10. oktobra in da razstavijo predmete do 16. t. m. Svrha razstave je, da spozna Srbija, posebno pa Beograd, narodna ročna dela v Vojvodini.

Dober sloves

uživajo v damskih krogih valed finega okusa in solidnih cen klobuki modnega salona

Stuhij - Maške, Židovska ulica

sadjarji kar g. M. Humek, in sicer v dvorani »Kamniškega doma«. Ker je železniška jzeva ugodna, je pričakovati obilne udeležbe.

Zagrebska visoka trgovska šola fakulteta univerze. Iz Beograda poročajo, da je minister prosvete sprejel predvčeršnjim deputacijo iz Zagreba, ki je prošila, naj bi se visoka trgovska šola v Zagrebu izpremenila v fakulteto univerze. Minister je izjavil, da bo skušal prošnji ustreči.

Trirazredna trgovska gremijalna nadaljevalna šola v Kranju. Vpisovanje učencev in učenik za šolsko leto 1924-25. da vrši v nedeljo, dne 5. t. m. od 8. do 11. ure v pisarni šolskega upravitelja. Novo vstopilci učenci se morajo zgledati s svojimi šefi, oziroma namestniki ter prinesli s seboj odpustnico in učno pogodbo, dosedanjim učenim in učenke lahko sami z zadnjim šolskim spričevalom. V šolo se sprejemajo tudi privatisti, ki zvedo pogoje pri šolskem upraviteljskju. Z ozirom na ugodno železniško zvezo in vozne olajšave (dijaški vozniki listi) se priporoča, da posejajo šolo tudi zunanji trgovski učenci in učenke, predvsem oni iz Škofje Loke in Tržiča.

Za župana v Rog. Slatini je bil v četrtak izvoljen demokrat g. Alojzij Hvalce, posestnik in mesar v Rog. Slatini, za podžupana pa krojaški mojster Ivan Vidgač, ki je tudi somišljenik JDS. Izvoljena sta bila z vsemi slovenskimi glasovi, dočim sta oba nemškutarja odala prazne listke.

Keča na Goržu je do nadaljnjega odprta in oskrbovana ob sobotah, nedeljah in na praznike. Podružnica Slovenskega planinskega društva v Kranjski gori.

Ugodnost polovične vožnje uživajo posetniki I. mednarodne avtomobileke razstave, ki se vrši na prostori veselej- m v Zagrebu od 11. do 15. oktobra t. l. Povlastica velja za čas od 1. do 30. oktobra. Legitimacije in vse informacije do- be pri Zvezi za tujski promet (Putnik) na Aleksandrovi cesti 8.

Železniška šola v Beogradu. V Beogradu se odpre šola za železniške uradnike, v katero se je upisalo 140 kandidatov, večinoma z maturo, en del, kandidati iz Srbije, pa s šestimi razredi srednje šole. Za ravnatelja šole je imenovan dosedanj inštruktor v ljubljanski direkciji g. Repič. Sistem pouka bo za vso državo enak, metoda za šolanje pro- metnega naraščanja pa bo urejena tako, da bo čimprej usposobila kandidate. Šola, ki bo obsegala le najvažnejše predme- te, bo trajala eno leto.

Razstava narodnih ročnih del v Beogradu. V palači Izvozne banke v Beogradu se odpre 18. t. m. razstava narodnih ročnih del iz Srema, Banata in Bačke. Razstavljeni bodo preproge, razne narode- ne vezanine, zlato vezene srajce, čepice za otroke, nogavice, čipke, razne tkanine in tako dalje. V to svrhu so bile povab- ljene vse občine v Vojvodini, da obveste prebivalstvo, naj se prijavi za razstavo do 10. oktobra in da razstavijo predmete do 16. t. m. Svrha razstave je, da spozna Srbija, posebno pa Beograd, narodna ročna dela v Vojvodini.

Seismološka postaja v Sibeniku. V palači podoficijske šole v Sibeniku se bo v kratkem uredila seismološka postaja. Aparat bo deloval v premeru 1000 kilo- metrov; močnejši potresi pa se bodo re- gistrirali celo iz Japonske. Aparat bo be- ležil tudi moč valov na odprtem morju.

Mornariška godba v Sibeniku. Komanda vojne mornarice je odredila, da se godba vojne mornarice z glasbeno šolo vred iz Tivta premesti v Sibenik. Pre- mestitev se bo v kratkem izvršila.

Ciklon ob našem Jadranu. Dne 29. septembra je divjal v južni Dalmaciji sil- len vihar, ki je na odprtem morju, ka- kih dvajset kilometrov od Dubrovnika povzročil grozno nesrečo: neko veliko italijansko jadrnico, ki je plovila proti Gružu ter je imela posadko petoro ljudi, je zgrabil vrtnec, jo dvignil in prevrnil ako, da so jadra plovila po morju. Na uprav čudežen način sta se rešila kapitan in en mornar na prevrnjeni ladji in ju je pozneje našel neki angleški parnik in spravil v Gruž. Ostala trojica mornarjev je izginila v valovih in je brez dvoma postala žrtev besnega elementa.

Ljubavna tragedija. Kakor smo poro- čali, sta v zagrebškem hotelu »Royal« protovoljno šla v smrt zdravniški pomoč- nik Matej Svetina in Marija Vidas, so- proga upokojenega kapitana. Predvčeraj- šnjim se je zgledal pri zagrebški policiji kapitan Vidas ter izjavil, da je on zahte- val ločitev zakona, ker je vedel, da ona ljubi drugega. Kapitan se je poročil z Marijo leta 1918. ter ima z njo sinčka, ki je star sedaj tri in pol leta. Svetinove starše v Vukovaru je neki njegov kolega obvestil o tragediji, ki jim je vzela sina.

Železniška nesreča. Pri Šumetu, dva- najst kilometrov pred Gružem, je skočila te dni s tira lokomotiva tovornega vlaka, ki je potegnila s tira še sedem vagonov. Škoda je velika. Trije železničarji so tež- ko ranjeni ter so bili prepeljani v du- brovniško bolnico. Vzrok nesreče je trhe- lenost lesenih pragov, ker tir že mnogo let ni bil popravljen. To je četrti nesre- ča, ki se je pripetila v zadnjih tednih.

Agnesirana atopljenka. Kakor smo že omenili, so te dni pri Brodu nad Št. Vidom potegnili iz Save neznano mlado ugotovila. Dekle je 22 letna Roza Petrič ugotovila. Dekle je 22 letna Roza Petrič

iz sv. Valburge pri Smledniku, ki je naj- briže s mosta v Zbiljah padla v vodo.

Smrtal padec s četrtega nadstropja. V Beogradu se je v četrtak svečer pri- petil tragičen slučaj na zgradbi telefo- nske centrale na Batal-džamiji. Delavec Radovan Milosevičević in Milan Stojković, ki sta bila zaposlena pri dozidavanju četrtega nadstropja, sta s odrom vred pad- la na cesto, kjer sta mrtva obležala.

Interesenti ki se radi zamade pri plačilu pristojbinskega namestka morali plačati globo naj javijo svoj naslov z na- vedbo višine globe upravi »Jutra« pod »Namestka«. Gre za skupno obrambeno akcijo.

Epohalni izum za rast las. Po vse- stranski dolgoletni izkušnji so izumili končno sigurni lek za rasy las, ki ščiti tudi pred odpadanjem in pred nastaja- njem luskin. Ljudje, ki so bili poprej porabljeni za mogoča sredstva v to svrhu, a brez vsake koristi in uspeha, se do- segli s tem patentiranim sredstvom tak- šen uspeh, da so popolnoma plešasti v roku 5 do 6 tednov z eno samo kurno do- bili lase, kar potrjujejo množične priznanice iz zahvalnice, ki so vsakemu na vpogled v našem laboratoriju. Za eno popolno kuro je dovolj ena škalja, ka- teri je priloženo uporabno navodilo in ki se razpošilja po povzetju 100 Din in poština. Kosmetični laboratorij »LEDA«, Zagreb 1. Nikolčeva 1. poštni predal številka 35. 2132

Colombo Ceylon Tea

je vsled svoje izredne jakosti in fine arome cenejši od vsake druge znamke, sahatevaja ga pri nakupu v lastno korist. 1924

Iz Ljubljane

Policijske prijave. Od četrtka na petek so bili prijavljeni policijski sledeči slučaji: 2 tatvini, 1 prestopok kaljenja nočnega miru, 11 prestopkov cestnega po- licijskega reda, 2 prekoračniji policijske ure, 1 poškodba tuje lastnine, 1 izgre- d, 1 prestopok ogrožanja telesne varnosti, 1 prestopok vmešavanja v službo straže, 1 hoja po železniškem tiru in 1 prestopok navijanja cen. Arretaciji sta se izvršili dve in sicer: 1 radi pijanosti in 1 radi nedostojnega vedenja.

Ljubljanski trg snatrajo gotove vrste tatovi, posebno žeparji, še vedno za najprimernejši prostor, kjer si lahko med gnečo, ki vlada tam v čopodanskih urah, preskrbe primerec plen. Dan na dan prihajajo na trg temni elementi, ki prežijo na prilike, da se polaste denarnic nepazljivih kupovalc. V petek ob 11. uri popoldne je izmaknil zopet neki tak pre- frigan žepar Mariji Šuštarjevi, stanujoči v Gradiški št. 8 iz košare listnico z okoli 100 Din.

Kavarna, restavracija in klet »Zvezda«. V kavarni »Zvezda« svira dnevno od 5. popoldne do 1. ponoči pr- vovrstna elitna damška kapela. V kleti prvovrsten salonski orkester od 5. po- poldne do 12. ponoči. V kleti in restav- raciji je na razpolago izborno vino, sve- ža mrzla in gorka jedila. Po gledaliških predstavah se cenj. gostom servirajo po- lovične porcije raznih svežih jedil. Tri- krat na teden v restavraciji in kleti sve- že morske ribe.

Rezervni oficirji iz teritorija Drav. div. oblasti so vabljani na današnji se- stanek ob 20. uri v salonu restavracije pri »Levu«, da slišijo poročilo priprav- ljalnega odbora. Zeleti je tudi udeležbe od strani izvenljubljanskih rez. oficirjev.

Plesni krožek »Tabor« naznanja bratskemu sokolskemu članstvu, da otv- ri v nedeljo dne 12. oktobra zvečer ob 8. uri v dvorani arene Narodnega doma svojo redno plesno šolo. Krožek bratsko vsabi člane in članice ljubljanskih in okoli- ških sokolskih društev, ki žele plesno šolo obiskovati, da se prijavijo v trgo- vini br. A. Turka, Prečernova ulica 48. Mesečna učnina v znesku 40 Din se pla- čuje vnaprej. — Zdravol! 2134

Ne pozabite, da se vrši »Vinska trgatve Gospodarskega in izobraževalne- ga društva za Dvorski okraj gotovo dne 5. oktobra ob 16. uri popoldne v gostilni pri »Mraku« na Rinski cesti. Župan z župano ter ostalim spremstvom se ob 15. uri odpelje na okrašenih vozovih iz hiše Pred igriščem št. 1 ter se po slav- nostnem obhodu po dvorskem okraju pripelje točno ob napovedani uri na tr- gatev, kjer ga bodo čakali že njegovi ob- čani, da jim pokaže letošnji pridelek.

Mestna Orjuna Sv. Peter v Vod- mat ima svoj ustanovni občni zbor da- nes, v soboto ob 7. uri zvečer v prostorih g. Draščka, Bohoričeva ul. 9. V nedeljo ob 15. uri se vrši istotam velika vrtna ve- selica, pri kateri sodeluje orkester mest- ne Orjune Šiška.

Opozarjamo na razstavo, ki jo v nedeljo dne 5. t. m. priredi tvrdka A. Sinkovec nasl. K. Soss, Mestni trg 19. Glej današnji inserat!

Vinsko trgatve priredi v nedeljo dne 5. t. m. balinski klub »Cvet« v go- stilni Zupančič, Ahacjeva cesta. K obil- ni udeležbi vabi — odbor. 2135

Godbeni odsek prostovoljnega ga- silnega in reševalnega društva priredi tu- di letos dne 5. oktobra svojo vinski tr- gatev. Poskrbljeno je za izborna kaplj- ko, dobra jedila, obilico grozja in sad- ja. Urad za »zmerne cene« je nastavlil vse cene skrajno nizko, tako da je za- bava omogočena vsakomur. Vsakdo, ki je le malo dobre volje, pride na svoj ra- čun. Pričetek veselja bo ob 4. popoldne, končal bo vsak po svoji volji in močnj. Vstopnina je 5 Din za osebo. Čisti dobi- ček je namenjen prepotrebni društveni blagajni in bolniškemu fondu, zato se preplačila hvaležno sprejemajo.

Iz Maribora

Nezakonito postopanje. Dasiravno prepušča ministrska uredba ustanov- ljanje novih razredov na šolah, ako se ni priglasilo vsaj 30 učencev, se po Ma- riboru govori, da se v prihodnjih dneh otvori na I. dekliški meščanski šoli po- seben nemški razred za 20 učenk. To je ba- je koncesija dr. Korošca našim Nem- cem, ki so ga pohvalili v »Tagespostu«, češ da so njegove šolske naredbe »pr- vi korak za zopetno pridobitev narodne svo- bode Nemcev«.

Koncert vojaške godbe bo v ne- deljo popoldne ob 10.30 v mestnem parku s sledečim sporedom: 1.) Parma: Jadranska straža, koračnica; 2.) Thomas: Introdukcija k »Hamletu«; 3.) Berg: Pla- ninski čar, valček; 4.) Puccini: Fantazija iz opere »Manon Lescaut«; 5.) Urban: Sa istoka, slika; 6.) Čajkovskij: 1812; slavnostna uvertura.

Za tombolo v korist gradbe sokol- skega doma dne 5. t. m. na mariborskem Glavnem trgu vlada veliko zanimanje za radi velikih dobitkov. Občinstvo pridno kupuje srečke.

Iz Celja

Uradne ure celjskih sodišč. Celjska sodišča uradujejo v zimskem času, to je od 15. oktobra t. l. do 15. aprila 1925. nepretrgano od 8. do 14. ure, ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. ure. Vložnice jo odprto ob delavnikih od 8. do 13. ure, ob nedeljah in praznikih od 9. do 11. ure.

Celjski pododbor sekcije profesorskega društva v Ljubljani je imel dne 3. oktobra svoj redni občni zbor, na kate- rem so poročali posamezni društveni funkcionarji o delovanju pododbora v pretečenem poslovnem letu. Pododbor šteje 18 rednih članov. Pri volitvah je bil izvoljen sledeči odbor: za predsednika prof. Mastnak, za odbornike profesorji Orožen, dr. Omerza in Brudar in kot pre- glednik prof. Kardinar. Odstopivšemu dolgoletnemu predsedniku Mateju Suha- ču, ki je stopil koncem šolskega leta v zaslužni pokoj, se je izrekla za njegovo poštrevno delovanje in zastopanje in- teresov svojih stanovskih tovarišev pri- srčna zahvala. Pri slučajnostih se je go- vorilo o pomočnem fondu profsorskega društva ter so se zastopnikom pododbo- ra na običnem zboru sekcije prof. društva v Ljubljani dala potrebna navodila.

Tedenski izkaz o naleziščih bole- zni v mestu Celju. Od 21. do 28. septem- bra: Skrlatica: od prejšnjega tedna jih je ostalo v oskrbi pet, ozdravel 1, osta- nejo v nadaljni oskrbi 4. Ušen: od prej- šnjega tedna ostal 1, ostane v nadaljni oskrbi 1.

Pasji kontumac v Celju. Mestni magistrat celjski razglaš: Pasji kontu- mac v območju mesta Celje se z današ- njim dnem ukine. Konjač ima nalog, da o priliki rednih obhodov polovi in uniči vse pse, ki jih zaloti brez znamke ali z neveljavno znamko. Zoper lastnika takih psov se bo kazensko postopalo.

Surovost. V celjsko javno bolnico so prepeljali 26-letnega dninarja Ka- jo Podergajsa iz Pristave pri Vošnjaku. V bol- deljo dne 28. septembra so fantje popi- vali ter preveč alkoholizirani. Podergajsa pobili s polnom in s koli ter ga težko poškodovali.

Iz Primorja

Tolminsko učiteljske se preseli? Tr- zaški fašistovski dnevnik »Popolo di Tri- este« poroča, da namerava rimska vlada prenesti slovenske učiteljske iz Tolmi- na v Gradiško. Zavod pa ostane v teko- čem šolskem letu še na dosedanjem me- stu.

Jalnova drama »Dom« v Gorici. V soboto, 11. oktobra se uprizori v Gorici (»Trgovski dom«) Jalnova trodejanka »Dom«, ki se je v Julijski Krajini že po- novno igrala.

Najden omot s človeškim plodom. V ulici Navalvi v Trstu je te dni našel neki železničar v cunje oмотan človeški plod, star 6 mesecev. Najdenček je bil izročen orožnikom, ki sedaj iščejo kruto mater.

Novo postalnišče »Vinograd« pri Pr- vacinju. V ponedeljek 29. septembra so otv- rili na železniški progi med Prvacinjo in Rihemberkom novo postalnišče. Tako se je vsaj zdelo potnikom, ki so se vozili z opoldanskim vlakom iz Trsta v Gori- co. Ko so ljudje pomolili glave skozi okna vagonov, pa se jim je zdelo, da ne vidijo prav, kajti postaje ni bilo nikjer. Mesto postaje in postajnega načelnika so videli samo kurjača, ki je stopil z ustavljenega vlaka ter jo mahnil v bliž- nji vinograd na grozdje. Ko si je natr- gal polno kapo zlatih drobtin, je zopet skočil v lokomotivo, zaživljal in odpr- zavore ter zdrdl dalje. Ta nežni pri- zor sta molče gledala dva orožnika in en finančni paznik. Pravijo, da so vsi trije kurjaču po srečno uspehi tatvini sa- lutirali.

Ogenj v Podbrdu. Zadnjo soboto je v Podbrdu pri Medvodah na podstrešju iz- bruhnil ogenj. Kako je požar nastal, ni pojasnjeno, škoda pa je znatna.

Izseljevanje Goričanov. Nesrečni go- riški rojaki se zadnje čase vsled slabih denarnih razmer in popolnega pomanj- kanja zaslužka doma številno izseljujejo v Francijo in Ameriko. Zlasti Bricem se go- dih slabo. Koloni so brez lastne strehe in so izpostavljeni vsakovrstnim vremen- skim neizgodam. Baroni nočejo zidati hiš in tako ne preostaja ljudem inč drugega nego emigracija s trehurno za kruhom.

Cetrstoletnica pevškega društva v Opatjem selu na Krasu. Bralno in pevsko društvo »Kras« v Opatjem selu na Kra- su praznuje ta mesec 25letnico svojega obstoja. Jubilej se proslavi s posebno pri- reditvijo.

muzeju razvrščati spominske dokumente Narodnega divadla, ki ima za zgodovino češke oderske umetnosti velik kulturni pomen. Gradivo bo nameščeno v po- sebnem oddelku, ki bo nekakšen majhen muzej zase.

Drama v Ljubljani. Ko je prišla Tol- stega ljudska drama »Moč teme« v sezoni 1904-05. prvič na slovenski oder v Ljub- ljani, je dosegla pri trkratni publik iz- redno globok uspeh. Brutalni verizem, s katerim je skoraj 60letni Tolstoj nasli- kal kmetiško življenje, ima parale

Iz življenja in sveta

Ženske spletke na dunajskem dvoru

Iz tajne korespondence habsburškega arhiva.

Včeraj smo poročali o razmerju med cesarjem Francom Jožefom in njegovo materjo nadvojvodinjo Sofijo in smo videli, da je imela ta ženska na mladega vladarja avstro-ogrske monarhije naravnost neomejen vpliv. Drugače pa je bilo s Franc Jožefom babico Karolino Avgusto. Ko je bil cesar še mlad, ga je imela ta dama zelo rada. Zato je tembolj nerazumljivo razmerje, ki je zavladalo med poznejšim cesarjem in njegovo staro materjo, ko je bil Franc Jožef že zasedel prestol.

Karolina Avgusta bi se bila eno leto po kronanju Franca Jožefa za avstrijskega cesarja rada preselila na Dunaj. Zato je morala prositi svojega vnuka osebnega dovoljenja. Toda na dvoru je tedaj vladala vsemočna ženska: nadvojvodinja Sofija, Franc Jožefova mati. Ona in grof Grünne sta bila takrat glavna spletkarja na habsburškem dvoru. Grünneja so radi njegovih lastnosti sploh imenovali generala vseh intrig, tako dobro je vršil svojo službo.

Karolina Avgusta je tiste čase živela v Salzburgu in bi bila na vsak način rada prišla nazaj na dunajski dvor. Franc Jožefova mati pa tega ni dopustila, kljub temu, da je cesarjeva babica trdno obljubila, da se ne bo mešala v politične zadeve in da bo živela čisto sama zase. 19. septembra 1849 je Karolina Avgusta pisala Francu Jožefu pismo, v katerem ga je vprašala za nasvet in prosila dovoljenja, da bi smela preživeti bližajočo sezono na dunajskem dvoru. Želela je lastnoročno cesarjevo odgovoro in je prosila za skorajšnjo rešitev svoje zadeve.

Franco Jožef je na to pismo koncipiral dva odgovora. Prvi je bil pisan v precej iskrenem tonu. V njem imenuje Franc Jožef svojo babico »ljubo staro mamico«. Potem se opravičuje, da so razmere na dunajskem dvoru takšne, da ne more ugoditi njeni želji. Izgovarja se pri tem na »nezanesljiv« Dunaj. Obenem izraža nado, da se prilike morda vendarle v kratkem spremenijo, nakar utegne priti do svidenja.

To pismo je Franc Jožef pokazal svoji materi nadvojvodinji Sofiji, ki pa je brž povedala svojo sodbo ter ukazala sinu, da mora napisati nov list, ki bo bolj hladen od prvega koncepta. Franc Jožef jo je ubogal. Napisal je novo pismo, v katerem se je izpremenil naziv »stare mamice« v »stare mater« in v katerem je tudi sicer prevladoval hladnejši ton prečunane razuma. V tem pismu je cesar babici odločno povedal, da si Karoline Avguste prav nič ne želi v bližino, ker »tako zahteva položaj«. Seveda pa ni na koncu pozabil hinavsko omeniti, da »željno in nestrno pričakuje momenta«, ko bo mogel objeti svojo »drago« staro mater.

Medtem ko je Karolina Avgusta živela v Salzburgu, pa je sameval v Pragi Ferdinand Dobrotljivi. Franc Jožef ga je bil namreč poslal tja v prognanstvo. Stari mož, katerega usodo so vsi pomilovali, pa si je neizmerno želel nazaj na Dunaj. Dal bi bil za eno samo svidenje še tisti kosček duše, ki je tačas v njem živel. Toda ne! Na cesarski Dunaj ni smel. Moral se je zadovoljiti samo s listom brata Franca Karla, ki mu v nekem pismu naravnost zapeljivo opisuje dunajske čare, samo da bi mu še bolj razbodel srce. V tem pismu sporoča Franc Karel svoemu bratu o dunajskem gledališkem življenju, o krasno zelenem Pratu, o izprehodih in izletih ter o zabavah. Končno napoveduje svoj obisk v Pragi na dan 16. maja...

Kakor vidimo, so imeli na habsburškem dvoru ob vsaki priliki glavno besedo spletke. S komur niso bili oni zadovoljni, ta ni mogel in ni smel blizu dvora. Pri Habsburžanih je odločala o vsem dvorna kamarila, in Franc Jožef ni bil nič drugega, kakor njen pokorni sluga, čeprav je nosil vladarsko uniformo.

Tragedija ljubosumnja v Budimpešti

Ustrelil je ljubimca svoje žene na cesti.

Budimpešta je zopet enkrat pokoncil. Njeni prebivalci govorijo že par dni same o tragičnem koncu honvedskega podpolkovnika Siegmunda Valeriana, katerega je na javni ulici ustrelil s kroglo iz samokresa višji finančni svetnik dr. Štefan Kosztka. Tragedija ima sledeče ozadje:

Valerian in dr. Kosztka sta bila dobra prijatelja. Zahajala sta drug k drugemu na obiske, skupaj v gledališče in na druge zabave. Pred časom pa je Kosztka doznal, da je nastalo med podpolkovnikom Valerianom in med njegovo ženo prepovedano razmerje. Ti glasovi so se ponavljali češče in češče in ko niso hoteli ponehati, je dr. Kosztka pozval svojega prijatelja na odgovor. Sestanek, ki je bil za oba stara prijatelja zelo mučen, je končal s pozivom dr. Kosztke, naj se podpolkovnik poslej ogiba njegove hiše. Podpolkovnik je na to pristal in dal častno besedo, da bo prekinil prepovedane odnose s Kosztkovo ženo. Kosztka je celo stvar pojasnil svoji soprogi, katero pa je zaveda tako razburila, da je zapustila svojega moža in ušla k svojim staršem.

Finančni svetnik je skušal celo stvar izgladiti, se pomiriti z ženo ter je tudi dosegel, da se je žena vrnila nazaj k njemu. Življenje obeh zakoncev pa je bilo nato prisiljeno. Odkritost je izgnala in obema, zlasti pa ženi je bilo mučno, da sta morala živeti drug poleg drugega. Kosztka je imel svojo ženo na motovzu in je budno pazil, da mu ne preskoči ojni zakonskega jarma.

Te dni je sedel Kosztka v svojem uradu in poklical telefonično številko svoje stanovanjske. Slučaj je nanese, da je dobil čudno zvezo. V telefonu je slišal glas svoje žene, ki se je razgovarjala s podpolkovnikom Valerianom, kateri ji je pravkar sporočil uru in kraj sestanka. Razburjen je Kosztka zagrabil klobuk in palico ter besen odšel v stanovanje podpolkovnika, da se z njim pomeni, ker je prelomil dano besedo. Previdel se je tudi z nabasanim samokresom.

Podpolkovnika ni bilo doma. Finančni svetnik ga je počakal na ulici in ko mu je prišel nič hudega slučaji Valerian naproti, ga je Kosztka napadel z besedami: »Ti si prelomil dano besedo!« Podpolkovnik se je hotel spustiti v beg, toda bilo je že prepozno. Kosztka je napel petelina in izpalil trikrat zaporedoma. Ena krogla je zadela Valeriana v glavo in podpolkovnik se je zgrudil mrtev na tla.

Prihitiela je policija, kateri je morilec pojasnil nagibe svojega dejanja in nato odšel z njo v zapor. Budimpešta govori samo o tem umoru, ki je toliko senzacionalnejši, ker sta bila pokojnika znana kot dobra prijatelja ter sta pripadala boljšim krogom.

„Ekscelenca, moram v zapor“

Novi italijanski kazenskopравни red ima določbo, da more sodnik za nekatere kazniva dejanja, ki celo spadajo pred poroto, namesto da bi izdal zaporni ukaz, poslati obtožencu »povabilo«, da naj se predstavi v zaporu. Seveda se 99 odstotkov obtožencev ne odzove takemu »povabilu«, a kaj se lahko obtožencu dogodi, če se odzove, pa kaže naslednji slučaj.

Carmelo Grassi je preprost kmetič in je živel lepo tiho in mirno v svoji vasi na otoku Siciliji, v bližini mesta Girgenti. Ravno svetnik ni bil Grassi, kajti imel je na sebi majhen madežič, čisto majhen, ali vendar madežič. Neke noči je namreč nekje nekaj izmaknil. Sicer je bila le malenkost in lastnik bi jo bil lahko utrpel; toda mož ni storil tako. Ovadil je Grassija. Čas pa je minoval, oblastva so imela dovolj drugega posla z drugimi stvarmi in Grassi je že sam pozabil svoj madež. Toda glej nesrečo!

Nekega lepega dne mu pismoša prinese navadno pismo. Carmelo čita in vidi da ga sodišče v Rimu poziva, da naj se v teku 24 ur predstavi v rimskih zaporih »Regina Coeli« (Kraljica nebes). Tekom 24 ur je bilo sicer malo hudo, ali ker je Grassi vestni človek in dober državljan, je komaj prečital vabilo, pa je, kakor bi ga ustrelil iz puške, skočil in hiše in naravnost na karabinjersko postajo, k poveljniku, brigadirju (korporalu).

— Ekskelenca (Sicilijancu je vsaka uradna oseba »ekselenca«), moram v zapor!

Brigadir ga pogleda, kakor bi imel pred seboj blaznika.

— Kaj ti je vendar prišlo v glavo?

— Pa je res, ekskelenca. Čitajte pismo. Brigadir čita, pa se zakrohota. Mož pač ni še poznal novega postopka in je vedel, da oblast, če hoče imeti koga v zaporu, pošlje zaporno povelje orožništvu, ki aretira potem dotičnika in ga odvede v zapor.

— To je šala, ki ti jo je nakuril kdo,

— je dejal brigadir. — Pojdi domov, bo bolje zate.

Toda Grassi se ni dal prepričati. Da mora v zapor, v Rim. Brigadirju se je končno zdelo stvar preneumna, pa mu je vtekel »povabilo« v žep, prijel možaka za ramo in ga porinil čez prag.

Grassi se je mrmraje vrnil domov in sklical družinski svet, ki se je tudi izrekel za to, da se je treba pokoriti oblastnemu povabilu. Spravili so skupaj nekoliko perila, boter Alfio je posodil par ličric, ker je bil Carmelo slučajno precej na suhem, pa je možak objel in poljubil vse in vsakega posebej in odšel na železniško postajo.

Po podrugodnevni vožnji je ves izmučen dospel v Rim. Rok 24 ur je bil seveda prekoračen in Grassi je bil v grozilih skrbih. Komaj je stopil iz postaje, se je obrnil k prvemu stražniku, ki ga je zagledal:

— Kje je »Regina Coeli«?

— Stražnik mu je povedal ulico. Grassi ni razumel nič, a šel je vendarle dalje. Hodi, hodi, cele ure, prehodil je že ves Rim in znožilo se je že, ko je truden, lačen in žejen prišel pred zapore »Regina Coeli«. Potrka. Vrata se odpro in pojavi se jetniški paznik.

— Ekskelenca, poljubljam vam roko! Ali je tu »Regina Coeli«?

— D., — odgovori paznik.

— O, hvala Bogu! — pravi Carmelo in potegne iz žepa »pismo«. Ali zgodilo se je, kakor doma na Siciliji. Paznik se je zasmejal.

— Prihajam v zapor, — pojasnjuje Carmelo.

— Ne morem vas sprejeti, poštenjak moj! Mi je žal, pa ne morem. Če nimate »zapornega lista«, vas ne morem vtakniti v luknjo.

Vse prošnje niso pomagale nič. S solzami v očeh je moral Carmelo zopet po mestu.

— O sveta božja pomagalka, — je vzdihoval; — kaj naj storim? Ali naj grem na kvesturo (policijsko ravateljstvo)?

Po dolgem poveskovanju in še daljši hoji je prišel končno na kvesturo. Tu naloži na policijskega agenta. Skoraj jokaje mu pokaže »pismo«. Agent čita in zmičuje z ramami.

— Hočem v zapor.

— Pa kaj vam morem storiti jaz? Nimam za to nikake odredbe. Ne morem. — Prihajam s Sicilije. Nimam več denarja. Usmilit se me, ekskelenca, pošljite me v »Regina Coeli«.

— Ne morem, pa ne morem.

— Ekskelenca, sama najsvetejša Devica vam bo poplačala, storite mi to dobroto.

— Ali ste zblazneli?

Pelerine za dečke
iz gumijali ali velblodove dlake
(Kamelhaar) so v trpežnosti in lepi izdelavi posebnost trdke
Drago Schwab, Ljubljana.

Carmelo poklekne in prosi. Agent se jezi in kolne. Po areti pride mimo uradnik, si da razjasniti slučaj, dvigne ubogega grešnika s tal in pravi:

— Pogum, ne obupajte. Bomo že napravili. Spišem vam »zaporni list«, če že ravno hočete.

Carmelo ves srečen pograbi uradnika za roko in mu jo poljubi:

— Hvala, hvala, ekskelenca!

Ni minulo četrt ure, pa je Carmelo ves blažen korakal med dvema angeloma varhoma proti »Regina Coeli«. Lačen in žejen je bil, a upati je mogel, da se bo vsaj naspal.

× »Z III.« pred poletom čez ocean. V Friedrichshafnu zgrajeni balon »Z III.« se z vso naglico pripravlja na polet iz Evrope v Ameriko. Zrakoplov je že napolnjen s plinom ter založen s potrebnim bencinom in oljem. V njegovih rezervoirjih je shranjeno 30 tisoč kg benzina in 2500 kg olja. Posadka na balonu bo štela 28 oseb, vstevši voditelja in dva monterja. Med potniki bodo na krovu trije člani ameriške raziskovalne komisije in bodoči kapitan zrakoplova, letalec Steel. Vožnja bo trajala v najugodnejšem slučaju okoli 60, v najslabšem pa 100 ur. Ta maksimalni čas je predviden.

Po slovanskem svetu

Rusko „mrmranje“ proti židom

(Po poljskih listih).

Poročevalec angleškega lista »Daily Mail«, g. Phillips, ki je živel dolga leta v Rusiji in je prepotoval vzdolž in po čez in se seznanil z vsemi sloji naroda, podaja o Rusiji, kakor ona se utegne razviti sedaj po smrti Leninovi, jako pesimistično sliko. Ta Anglež vidi Rusijo na robu nove katastrofe, ki bo narod pahnila v kaluže krvi in povzročila končni razpad Boljševije. Prva faza te tragedije pa bo pogrom Židov.

Preko cele Rusije gre vojno geslo, ki po mnenju ljudstva izhaja od samega Lenina: ljudstvo si pripoveduje o strašnih prizorih zadnjih časov »rdečega carja«; vzeti je bil že umrli diktatorja Rusije, a ni mu še bila vzeta zavest, strašna bolezen ga je razjedala in po širih se je plazil po sobi v svojem dobro zastraženem sedišču v Gorkah, kakor štiri nogata žival in prosil za odpuščanje — svoje pohištvo. Prosil je, naj mu odpusti brezpravnosti in sramotne čine, katerih spomin je bilodil po razbitem bolnem duhu, ter je stokal neprestano: »O Bog, reši Rusijo in pomori Žide!«

Praznovni ruski kmet je sprejel te besede kakor dedščino z onstran groba in navodilo, ki ga poveda iz zmešnjav. Vest o tem je preletela izglodovana mesta in gubernije in danes vsa oborožena policijska sila ne more več udariti gesla, ki je prešlo od vseh zakonitih rdečega carstva, gesla: »Pomori Žide!«

Groza je prevzela židovske mase in celo avtokrati, stoječi na krmlu vlade, so se zamajali. V sredi židovstva se je začelo gibanje najprej iz Ukrajine proti severu, ker so tam nastajali pogromi; premožnejši židovski trgovci in veržniki so plašno bežali v mesta, kjer so se čutili varnejši. Mnogo jih je prišlo v Moskvo, ki se zove sedaj Novi Jeruzalem. Sovjetska vojska, polna židovskih oficirjev, nastopa proti tej kontrarevoluciji, ali ipak so celo v Moskvi Židje izpostavljeni nevarnostim in prirojen jim domisljavnost jim govori, da valovi proti njim rastejo.

Malo je inozemskih krajev, ki odpirajo svoje meje beguncem iz Rusije, kljub temu emigracija traja... Angleško agencijo v Moskvi oblegajo Židje, ki hočejo v Palestino. Izseljeniški tabori v baltičkih državah so polni Židov, ki so se pretihotapili čez mejo in čakajo — s ponarejenimi potnimi listi na ladjo v Severno Ameriko ali v Kanado.

Židovstvo v Rusiji trepeta od strahu pred bližajočim se pogromom, ki je zasenčil židovsko-boljševiški sen o gospodarstvu nad svetom. In dasi nekoliko židovskih fanatikov, ki jih je Lenin še pustil na tej krhli strukturi, še vedno živi v tem anu, skušajo ipak vsi Židje,

samo za slučaj močne burje. Od nemške posadke ostane v Ameriki le par mož, ki bodo učili Američane, kako treba ravnati z balonom. Ostali se povrnejo domov z ladjo.

× Aretacija mednarodnega polgamista. Grški listi poročajo, da se je so-lunski policiji te dni posrečilo prijeti polgamista Hrista Peretova, ki je pred kratkim zbežal iz Grške ter odnesel svoji nevesti 50.000 drahem dote. Peretov se je doslej 20krat oženjen ter ga radi delikta polgamije preganjajo turške, jugoslovenske in grške oblasti.

× Zračna zveza med Nizozemsko in Indijo. Iz Pariza poročajo, da se je v sredo jutraj dvignila v zrak posebna nizozemska zračna flotilja, ki je namenjena v Indijo. Brodovje leti v Batavijo. Vodi ga letalski poveljnik Van der Vop, S tem je odprt promet na stalni zračni črti med Nizozemsko in Indijo.

× Clemenceuv rojstni dan. V nedeljo dne 28. septembra je bivši francoski ministrski predsednik Clemenceau obhajal svoj 73-letni rojstni dan. Znan bivši državnik in grabežljivi diplomat živi sedaj čisto ločen od sveta, je krepak in čil ter vrtnari in goji cvetlice. Pravijo tudi, da se bo dal pomladiti. Operiral ga bo znani dr. Voronov.

ki so orientirani o situaciji, rešiti imetelne življenje z krvavega meteža, ki se bliža...

Ali triumvirat, ki vlada v zadnjem času, se pripravljajo za nova teroristična sredstva proti vjetju. Vodita stvar dva Žida, Zinovjev in Kamenjev, a tretji je Stalin, po rojstvu Georgijec. 90 odstotkov višjih mest imajo Židje, a v nižjih položajih jih je še več... V sled tega raste sovraštvo do Židov in geslo postaje: »Vseobči Evrejski Pogrom« (VEP); mesto doslej popularne formule »Nep« postaja popularen »Vep«.

Književni muzej vsruske zveze avtorjev. Odbor vsruske zveze književnikov je sklenil ustanoviti v Moskvi literarni muzej, v katerem naj bi se zbrali in hranili vsi literarni dokumenti in podobni materiali, ki služijo za raziskovanje književnosti. Naloga novega muzeja bo posebno ta, da bo posvečal pozornost sodobni ruski literaturi. Načrt za muzej je že gotov. Zaved bo imel sledeče oddelke: arhiv za rokopise članov vsruske zveze književnikov od 1. 1918 dalje; portrete pisateljev; avtobiografije; šlanki iz listov, karikature, ilustracije in druge predmete ki se nanašajo na življenje književnikov. Muzej bo prijel tudi periodične literarne razstave.

Jubilej dveh gledališč v Moskvi. Letos bosta slavili dve najbolj znani moskovski gledališči stoletnico svojega obstoja. Prvi zavod »Veliko gledališče« uprizaro ob tej priložnosti Stravinskovo delo »Slavčeva pesem« ter Debussyjevo opero »Peleas in Melisande«. Tudi »Malo gledališče«, ki je decela prenovljen, proslavi svoj jubilej z novimi uprizoritvami.

Vsruski bibliografski kongres. V Moskvi se odprli 10. oktobra kongres bibliografov. Na zborovanju bodo sodelovali: državno založništvo, ruska knjižarska zbornica, rusko bibliografsko društvo, poligrafična sekcija ruske znanstvene akademije itd. Na programu zborovanja je položaj sedanjih bibliografskih institucij v Rusiji, bibliografsko organizacije ter razna statistična vprašanja. Zborovalci se bodo pečali tudi z vprašanjem enotne smeri v založništvo.

Jubilej tehnične visoke šole v Brnu. Dne 3. novembra letos proslavi češka tehnična visoka šola v Brnu petindvajsetletnico svojega obstoja. Kakor znano, je na tej šoli že lepo število naših rojakov dovršilo svoje tehnične študije. Pripravljani odbor absolutov ter šole je sklenil, da se ta jubilej na svečan način proslavi ter vabi vse jugoslovenske absolvente te visoke šole, da javijo podatke o svojem delovanju (vrsta službe in točen naslov) inženjerju Milanu Vuletiću v Brnu, Nová 61 v svrhu sestave statistike. Interesenti prejmejo spomencico o jubileju.

Frederic Bontet:

Gospa Olga

Odbila je ura deset. Heron je ravno kar prebral svoj večerni list, pokadil pipo in izpraznil čašo konjaka, pa se počasi dvignil in zazdehal:

— Aaa... spat grem. Na deželi nisem ob tej uri za nobeno rabo več. Lahko noč obema!

Te besede so bile namenjene njegovi ženi Olgi in prijatelju Ivanu Derivu. Olga je sedela pri klavirju in igrala tožno pesem. Ivan jo je poslušal in kadil cigareto.

Heron je šel preko salona in pogledal skozi odprto okno.

— Lep večer je danes. Da bi bilo vsaj toliko časa lepo, dokler si pri nas, Ivan...

Nato je odšel: slišali so se še njegovi težki koraki, ko je stopal po stonjih navzgor.

Olga se je urno okrenila, ne da bi prenehala igrati, in ponudila ustnice Ivanu, ki je že tudi stal ob njej.

— Ljubi moj... je vzdihnila, potem pa dodala s spremenjenim, skrivnostnim glasom:

— Ivan, bojiš se!

— Bojiš se ljubica... koga?

— Njega... mojega moža... Zasleduje naju in opazuje.

Ni več igrala. Opirjala se ga je s tresočimi rokami. Osupel jo je skušal Ivan pomiriti.

— Olgica, tebi se samo dozdeva. Poznam Herona že dvajset let in vem, da se ne zna potvarjati.

— Ti ga ne poznaš... Nasilen je in zvijačen. Vsega je zmožen... celo ubiti... Zasleduje naju, pravim ti.

Ravno kar naju je opazoval in se delal, kakor da čita. Zakaj te je pa povabil, če ne zato, da bi naju lažje zasledil?

— Ne, ne, nikdar! Povabil me je, to je čisto naravno. In odzval sem se vabilu... ker te ljubim tako zelo, da bi tvegval vse, samo da te vidim... Prišel sem kljub moji ljubosumnosti...

Pogledala ga je nežno:

— Ti si ljubosumen?

— Da.

— Toda on je tudi ljubosumen in še mnogo bolj kot ti. Ubil bi me, če bi ga zapustila... Že štiri leta, odkar sva poročena, me muči s svojo ljubosumnostjo... Ivan... pravim ti, da nama nastavlja pasti. Mogoče je ravno sedaj, v tem trenutku pred vrati... In jaz nesramna, sem prenehala igrati.

Njeni prsti so zopet udarili na tipke, Ivan pa se je stresel in pogledal proti vratom.

— Zdaj mi verjameš in se bojiš tudi ti, je rekla Olga. Oh, tako se bojim... Toda preveč te ljubim, da ne bi bila tvoja kljub vsem nevarnostim.

— Tudi jaz te ljubim bolj kot vse na svetu, je odgovoril Ivan iskreno in jo stisnil k sebi.

Ni bil bojazljivec, zato se je sramoval, da se je vznemiril, ko si je predstavljala močnega Herona pred vrati, prežedečega na nju. Toda rekel si je, da se je bal za Olgo bolj kot zase.

— Morava biti previdna, je menil. Nočem, da bi bila ti v nevarnosti. Skušal bom najti sredstvo, da odvrnem njegovo sumnje.

Kako sredstvo? O tem je premišljeval Ivan, ko se je vrnil v svojo sobo. Naenkrat se je domislil. Ihnil bo, da se zanima za drugo žensko... toda za katero?... Saj res, za ono rdečelasko bujnihi oblik in izzivajočega pogleda, ki jo je videl v parku in je slišal, da so jo klicali Ema. Bila je hči starega vrtnarja.

Takoj drugi dan jo je poiskal in jo začel obsniti s komplimenti. Rdečelaska ni bila boječa. Ko ji je povedal nekaj prijaznih besed, se mu je kazala

tako naklonjena, da ga je kar osupnilo. Ni hotel iti predaleč in tudi ni mogel, saj so bile vse njegove misli le pri Olgi.

Olgin strah je medtem vedno bolj naraščal. Njuna sreča je bila negotova, vročična, ker sta čutila nad seboj pretečo smrtno nevarnost, katere se je pričel bati tudi Ivan, ko je opazil, da postaja Heron čim dalje bolj redkobeden.

— Greš malo z menoj v park? je vprašal neko jutro Heron Ivana.

— Prav rad, je odgovoril Ivan in pobledele.

Hodila sta nekaj časa drug poleg drugega, naenkrat pa je položil Heron svojo težko roko na Ivana.

— Dragi moj, govori ti imam s teboj.

Vse vé, si je mislil Ivan in se v duhu pripravljaj, kako bo zagovarjal Olgo.

— Kaj mi imaš povedati?

— Moram ti reči, da mi tvoje vede-nje preeda.

— Heron!...

— Da, dragi. Oprostim ti za enkrat, ker nisi vedel. Ne laži za Ema, to me razburja... Ne delaj se, kakor da me ne razumeš, za Ema, vrtnarjevo hčerko... Preveč se ji dobrokaš, prijatelj moj in pravom ti iti dalje...

Pazi se... Zares... Dobra tovariša sva, zato si lahko zaupava. Ema je moja prijateljica. To ti naj zadostuje, da jo pustiš v miru.

Ivan se je začudil in nekoliko podvomil. Ali mu je Heron nastavljal past? Zajecjal je:

— Nikdar ne bi mislil...

— Ker sem poročen z lepo ženo? Ljubi moj, moj zakon ni navaden zakon. Poročil sem Olgo samo iz denarnih ozirov, ker sta njen oče in moj tako hotela. Bila sta družabnika in preveč bi škodovala njunim kupčijam, ako bi se razdružila. Olga me ni ljubila in jaz ne nje. Ni bila po mojem okusu... sanjava, sentimentalna, nič zame... Jaz sem materialist...

Kratko, spoznala sva se in si dala drug drugemu popolno prostost; jaz jo porabljam, ona mislim, da ne... toda to je njena stvar... Vse to sem ti povedal, da boš vedel, da smem imeti prijateljico... in Ema je moja in mi je toliko za njo, da ne dovolim, da bi mi jo kdo prevzel, tudi ti ne, čeprav sva stara prijatelja. Kakor sem rekel, ne laži več za njo... Na svidenje torej, grem k njej. Sedaj je ura, ko ni njenega očeta doma...

Heron se je oddaljil, Ivan pa je krenil nazaj proti gradu. Nik več ni dvomil.

Gospodarstvo

Vinska trgatav na Dolenjskem

Dočim smo že začetkom septembra računali na kvantitativno in kvalitativno slabo letošnje vinsko leto v Sloveniji, se je grozdje v teku zadnjih štirih tednov vsled izredno lepega in gorkega vremena tako popravilo in zboljšalo, da v kvalitativnem oziru ne bo zostalo za lanskim in, kjer bodo s trgatvijo še počakali, deloma celo lanske kvalitete prekosilo. Škoda, da je sedaj naenkrat nastopilo tako deževno in hladno vreme, ki bo večino vinogradnikov prisililo do pospešene trgatve.

Koder ni bilo neviht in toče in kjer je ostalo trtje zdravo, je grozdje prav lepo, zlasti dolenjska črna in v krškem okraju. V krškem okraju je imela črna na Trški gori, v Gadori peči, Dolu in na Bočjem že 20. septembra 15 do 17 stopinj sladkorja. Ako bo ostala na trti še par tednov, bo pridobila gotovo še par odstotkov, tako da bo imela v teh krajih večina nad 10 odst. alkohola, kar je za črno, ki ima v slabih letih, kakršna se je ravno letos še koncem avgusta predvidevala, komaj 7 do 8 odst. Belo podbrano mešano grozdje je imelo 20. septembra 15 do 16 odst., ono sortiranih vrst (rulanec, silvanec, traminec, burgundec, rizling) pa 18 do 20 odst., kar je za letošnje povprečje. Do splošne trgatve bodo pa tudi še nepotrpane bele vrste na sladkorju precej pridobile. Kvantitativno bo seveda v splošnem manj, vsled česar bodo tudi cene nekoliko nategnile.

Ljubljanski interesenti že pridno obiskujejo svoje stare znance-producente v zdravih gorah, zasigurno si še sedaj njihov pridelek. Vse kaže, da bo kupčija že jeseni prav živahna, kar bi bilo tudi želeli, da se vinogradnik čim prej zmehi prodajnih skrbí ter uredi izkupično svoje gospodarske zadeve.

Da ne pridejo vinogradniki v neprijeten konflikt s finančno oblastjo radi opustitve naznanila pridelane vinskega mošta, oziroma vina, naj vsak producent v teku 10 dni po izprejanju naznani pristojni finančni kontroli množino pridelane vinskega mošta.

na stotine takih zabojev na razpolago. Za to je tudi želeli velikega obiska in zanimanja s strani vsakovrstnih kupcev.

Razume se, da sadjarji dopolnjujejo vočinoma le izbrano sadje. Toda ker bo ta prireditev imela sejmski in ne razstavi značaj, bodo na razpolago tudi slabše, za večjo kupčijo sposobne vrste, na kar se sadjarji razstavljalci in kupci posebno opozarjajo. Glavno je, da sadje in obročeno ali drugače pokvarjeno in ne zmešano.

Vsa tozadevna pojasnila daje »Sadjar« in vrtnarsko društvo za Slovenijo» v Ljubljani (Marijanišče), do katerega se je obrniti tudi za brezplačno pošiljatev zadostnih, v ta namen od društva našla naročenih zabojev.

Prodajali in kupčije sklepali bodo navzoči posestniki sami, odnosno njihovi zastopniki.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza. Pšenica baška, stara 75-77, 2 odst., 365, nova 357,50, sremska 335; oves sremski 255; koruza baška, posušena (10 vagonov) 230 do 235; fižol beli baški 430; moka »0« (1 vagon) 550, »0ss« (1 vagon) 550. Tendence nestalne.

Mariiborski živalski sejem dne 3. t. m. Dogon 603 svinje in 2 kozi. Cene: prašički 5 do 6 tednov stari, za komad 87 Din do 200 Din, 7 do 9 tednov 225 do 300, 3 do 4 mesece 325 do 500; svinje 5 do 7 mesecev 700 do 750, 8 do 10 mesecev 825 do 950, eno leto stare 1250 do 1625; živa teža za kg 16,25 do 18,75, mrtva teža 23,75 — 27,50. Koze 125 do 200. Prodanih je bilo 143 svinj. Kupčija je bila slaba.

Dunajski živalski sejem dne 2. t. m. Dogon 2098 telet, 733 svinj, 363 ovac in 21 koz. Pri živahnem povpraševanju so cene teletom poskočile v primeri s prejšnjim tednom za 1000 aK pri kg, svinjam pa 1000 do 2000 aK. Za teleta se je plačevalo za kg žive teže po 22,00 do 26,00 prašiče 26 do 32, ovce 10,00 do 18,00 in koze 6000 do 8000.

Dunajski svinjski sejem. Dogon 1619 svinj. Cena je poskočila za 1000 aK pri kg žive teže in je znašala 21 do 28,000 aK.

Opreznost v trgovini s sladkorjem. Vihar na sladkornem trgu je malo ponehal, vendar se sedanje cene še ne morejo smatrati za definitivne. Tvornice se, kakor se govori, pogajajo za obnovo kartela, a doslej brez uspeha. Konzum naj bo oprezen in naj ne kupuje preko mere, kakor to želijo tvornice. Letina sladkorne repe je zelo dobra in je vsled prenapolnjenosti skladišč v tvornicah nastalo pomanjkanje vagonov za nakladanje pose. Ako bo konzum oprezen, bo gotovo, da cene sladkorja ne bodo tako naglo skakale, ampak da je pričakovati še nadaljnega padanja. Pariteta sladkornih cen v Trstu znaša 7 do 9 Din, pri nas pa je na debelo brez državne trokarine še vedno nad 10. Veletrgovina se zaradi tega zalaga s sladkorjem zelo oprežno. Isto priporočajo zagrebški listi, ki obširno razpravljajo o tej zadevi, tudi konzumentom, ker sicer ne bodo imeli nikakega dobička od konkurenčnega boja sladkornih tvornic.

Ukinjenje carinskih agentur in posrednikov. V sredo je imela komisija strokovnjakov, ki razpravlja o prenosu carinjenja blaga v področje poslovanja državnih železnic, sejo, na kateri je v načelu sklenila, da se ima prenesti carinjenje od posrednih carinskih uradnikov na železniške urade pri čemer bodo vse carinske agenture in posredniki izključeni. Nujna sestavitve pravilnika za to izredno važno in veliko reformo v carinski upravi se ima izročiti posebnemu ožjemu odboru zastopnikov finančnega in prometnega ministrstva. Vsa pristojna mesta zainteresiranih ministrstev in gospodarskih organizacij smatrajo to reformo kot veliko olajšanje za vse gospodarske in poslovne kroge, zlasti ker bo, kakor sodijo, z odpravo sedanjega carinskega postopanja imela od tega država veliko korist. Smatrajo, da se bo z izločitvijo vsake intervencije odslej blago po predpisih in ob zelo majhnih pristojbinah zelo hitro carinilo.

Uradni tečaji za mesec oktober. Finančno ministrstvo je določilo za mesec oktober 1924. sledeče uradne tečaje tujih valut: napoleonor Din 268, turška zlata lira 300, angleški funt 316, dolar 71, 100 francoskih frankov 376, 100 švicarskih frankov 1340, 100 lir 312, 100 češkoslovaških kron 213, 100 avstrijskih kron 0,1005, 1 milijon madžarskih kron 920, poljski zlot 13,64, nemška zlata marka 16, 100 rumunskih lejev 36,25, 100 bolgarskih levov 51, 1000 holandskih gldinarjev 2735.

Prodaje in dobave. Pri upravi smodnišnice v Kamniku se bo vršila 18. oktobra ob 11. uri dopoldne druga javna ustmena licitacija za prodajo 210 kubičnih metrov jelševine, ki se nahaja na hribu Ravne v Tuhinju pri Kamniku. — Ravnateljstvo državnih železnic v Subotici sprejema do 7. oktobra ponudbe glede dobave rezervnih delov za zavore »Westinghouse«. — Dne 27. oktobra se bodo vršile naslednje ofertalne licitacije: pri ravnateljstvu državnih železnic v Zagrebu glede dobave krp, usnjene in tekstilnega materiala, motvoza, stekla, slame, trstike za skutature itd.; pri ravnateljstvu državnih železnic v Sarajevu glede dobave 600 kg kositra in 200 kg ba-

kra; pri direkciji pošte in telegrafa v Ljubljani glede dobave stružnice za brzo struženje kovine. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Aktivna trgovinska bilanca. Po zadnjih podatkih generalne direkcije carin je naš izvoz že prekorajši uvoz in je zato naša zunanja trgovinska bilanca aktivna. V drugem četrtletju t. l. je znašala vrednost uvoza v našo kraljevino 1,891 milijonov 158,565, izvoz pa 2,114 milijonov 542,491 in je torej bilanca aktivna za Din 223,383,996 ali 11,81 odst. V prvem polletju t. l. je znašal uvoz 3,819 milijonov 215,980, izvoz pa 4,175 milijonov 920,945, aktivna torej 356,704,965 ali 9,34 odst. Naša zunanja trgovina je postala aktivna že koncem m. l. in se od takrat kaže sledeče razmerje med vrednostjo izvoza in uvoza: v IV. četrtletju 1923 117,16 odst., v I. četrtletju 1. 1924 106,91 odst., v II. 111,81 odst., v I. polletju 1924 pa 109,34 odst.

Otvoritev efektne borze v Novem Sadu. V Novem Sadu se odpre dne 7. t. m. efektna borza, na kateri bodo notirali nekateri državni papirji. Za kotizacijo se je prijavilo že več delniških družb.

Kriza Prve srpske zemljoradniške banke v Beogradu. Prva srpska zemljoradniška banka v Beogradu se nahaja, kakor se govori v bančnih krogih, pred nastavitvijo plačil. To dejstvo je tem težje, ker je bila ta banka poleg Jadranske prednauške banke najmočnejši vložni zavod ameriških Srbov, ki so vložili pri tej banki približno pol milijona dolarjev.

Kreditni obrtnikom. Na eni zadnjih svojih sej je razpravljala uprava Narodne banke v vprašanju eskomptiranja malih menic obrtnikom. Sklenilo se je, da se ima eskompt menic obrtnikom do 5000 dinarjev smatrati kot posojilo na daljši rok, ki ga bodo obrtniki odplačevali v obrokih, pri čemer bodo plačevali po 20 odstotkov od celotnega zneska v gotovini, novo menico pa na ostanek. Te male obrtne kredite bo odobrila uprava Narodne banke, čim jih odobre Zveze, oziroma posebni odbor obrtne zbornice v Beogradu. Končno je storila Narodna banka vse potrebno, da se olajšajo kreditni obrtnikom, kar vsekakor kaže da se more ozirati tudi na male gospodarske kroge.

Izdelavanje meničnega in čekovnega zakona. V pravosodnem ministrstvu je že vse pripravljeno, da se v teku oktobra vrši seja članov podsekcije stalne zakonodajne komisije za izdelavo načrta meničnega in čekovnega zakona. Seja bi se imela vršiti že pred kakimi tremi tedni, pa je bila odložena zaradi kongresa pravnikov v Zagrebu, ki so se ga udeležili vsi člani sekcije.

Imovina južne železnice. Prometni minister Sušnik je poročal na eni zadnjih sej gospodarsko-finančnega odbora ministrstva o odkupu imovine južne železnice (zgradb, zemljišča itd.) v smislu finančnega zakona. Odkupnina bi znašala 850 tisoč zlatih francoskih frankov.

Poset madžarskih industrijcev. Kakor se doznava, je izjavila madžarska industrijska centrala željo, da bi posetili madžarski industrijci Beograd in nekatera druga večja mesta Jugoslavije in sicer v kratkem.

Silna redukcija bančnega uradništva. Z Dunaja in Budimpešte poročajo, da je bilo koncem tretjega četrtletja odpuščenih na stotine uradnikov iz raznih denarnih zavodov. Tudi v nekaterih bankah v Jugoslaviji so bile redukcije, čeprav ne v istem obsegu kakor v Avstriji in Madžarski. Ako bi se v prvi vrsti odpuščali povsod le tuji državljani, bi bili domači ljudje le malo prizadeti od redukcije. Nekateri zavodi v naši kraljevini res postopajo tako, kar je tudi popolnoma pravično, drugi pa se prav nič ne ozirajo na prirodno pravico domačinov.

Borza

3. oktobra:

LJUBLJANA. Vrednote. Celjska posojilnica 210 do 0, Ljubljanska kreditna 225 do 233, Merkantilna 123 do 128, Prastredion 916 do 922, Slavenska 100 do 102, Strboje 130 do 150, Trboveljska 380 do 385, Vevče 100 do 115, zadolžnice Kranjske deželne banke 0 do 89. Blago. Trami monte, franko meja 0 do 408, žagani na živ rob, franko meja 0 do 780, izbrani sortirani, franko meja 0 do 415; deske I, II, 20, 25 mm, franko meja 0 do 700; letve, franko meja 0 do 636; oglje Ia, vilano, franko meja 0 do 120; drva, hrastova, suha, cepanice, franko nakl. posl. (7 vagonov) 22 do 23; hrastovi plohi, obrobjeni, 44 do 17-30, 2,90 m dolž., 54 do 17-30 do 2,90, 54 do 22-32 do 2,80, 54 do 15-30 do 2,60, franko meja 0 do 1250; jesenovih plohi, suhi, 20 do 100 mm, franko Domžale 0 do 1400; remeljni 8-8, I, II, vrste, franko meja 750 do 0, pol 30-60, 35-70, I, II, vrsta, franko meja 750 do 0; pšenica domača, franko Ljubljana 380 do 0, baška, par, Ljubljana 0 do 430; koruza baška, par, Ljubljana 0 do 340; oves baški, par, Ljubljana 0 do 320, stari, par, Ljubljana 340 do 0; laneno seme, par, Ljubljana 685 do 0; konoplja mandžurska, b-n, franko Ljubljana 0 do 880; repica, divja, franko Slavenska postaja 0 do 255; pšenična moka »0«, baška, franko Ljubljana 0 do 615, »2« 0 do 565, »3« 0 do 515, »6« 0 do 465; fižol ribničan, orig., par, Ljubljana 540 do 0, prepelčan, orig., par, Ljubljana 450 do 0, mando-

lon, orig., par, Ljubljana 350 do 0; orehi, franko Ljubljana 400 do 0.

ZAGREB. V elektih je tendenca neizpremenjena. Od bančnih papirjev je v začetku trgovača Jugoslavenska po 110, pa se je tekom sestanka zopet povrnila na večerajšnji tečaj. Slavenska, Eskomptna in Prastredion so neizpremenjene. Od industrijskih papirjev je Slavonija nadalje padla od 68 na 63,75. Sečevano so ponujali po 825. Nihaj in Vagon sta neizpremenjena, Prometa je bilo malo. — V devizah je bila tendenca slaba. Tečaji so začeli na nižji bazi od večerajšnjih sklepov in so tekom sestanka padali še dalje, tako da je v glavnem proti koncu ostalo blago na višini zadnjih zaključkov. Blaga je bilo na trgu dovolj. Intervencija Narodne banke je izostala, ker za to ni bilo potreba. Promet je bil nekaj manjši od večerajšnjega. Trgovalo se je največ v devizah na Dunaj, Italijo, Prago in Švico.

— Notirale so devize: Dunaj 0,10085 do 0,10285, Italija, izplačilo 315,20 do 318,20, ček 314,50 do 317,50, London, izplačilo 320,75 do 323,75, New-York 71,50 do 72,50, Praga 214,90 do 217,90, ček 215 do 218, Švica 1385 do 1395, ček 1392,50 do 1392,50; valute: dolarji 70,625 do 71,625, avstrijske krome 0,1020 do 0, madžarske krome 0,09 do 0; efekti: bančni: Litorale 0 do 70, Trgo 29 do 30, Eskomptna 110 do 112, Poljo 19 do 20, Kreditna Zagreb 111 do 114, Hipo 53 do 58, Jugoslavenska 105 do 107, Ljubljanska kreditna 225 do 235, Prastredion 915 do 917, Etno 107,50 do 113, Slavenska 100 do 102, Srpska 137 do 139; industrijski: Eksploatacija 98 do 100, Dubrovačka 0 do 600, Sečevano 800 do 810, Narodna šumska 57 do 62,50, Nihaj 84 do 86, Gutmann 820 do 830, Slavonija 68 do 68, Strojne 150 do 0, Trboveljska 0 do 400, Vagon 95 do 96; državni: Posojilo 63 do 64, Vojna škoda 113 do 114,50.

BEograd. Na današnji borzi je bila tendenca zelo slaba. Vse tuje devize padajo. Blaga je bilo dovolj na trgu. Poslovalo se je na curiški pariteti od 7,25. Po borzi je ostala tendenca neizpremenjena. — Notirale so devize: Dunaj 0,1017 do 0,1025, Budimpešta 0,090 do 0,0960, Bukarešta 87,25 do 37,60, Italija 315,50 do 316, London 322 do 322,50, New-York 71,75 do 72, Pariz 380 do 381, Praga 215 do 215,25, Švica 1385 do 1387,50.

Sport

Ilirija old boys : Sokol I. Za nogometno tekmo v prid sokolskega doma na Taboru, ki se vrši jutri ob 16. uri na sportskem prostoru Ilirije, postavi Ilirija sledeče moštvo: V голу igra znani izvrstni vratar Pelan, obramba je poverjena Kavšku, »reprezentančnemu« branilcu Slovenije in večnemu rezervistu Marčanu, krilci bodo Deržal, ki je ostal stari izvrstni taktik in utegne biti med »stari mi dečki« v najboljši formi, širim bele Ljubljane renomirani Koritky in »sudac« Pink. Napadalno vrsto vodi dolgoletni centerforward Ilirije Betetto, na levem krilu igra Kušar, ki se je kot branilec ilirskega I. moštva odlikoval po naglem startu, desno krilo Valašek je bil svojčas najboljši slovenski tekač. V desni zvezi igra dr. Majcen, old boys najčistejšega kova, ki razpolaga s takozvanim »smrtnim strelom« — kadar ima oko li sebe vsaj 1 km prostora. Napadalni kvintet izpopolnjuje Vodišek, ki znamenito — drsa. Moštvo sestoji torej iz samih renomiranih imen, ki so v starih časih zaigrali marsikatero dobro tekmo. V koliko so jih spravili ob kondicijo več ali manj bujno razviti trebuhu in druge za nogomet škodljive lastnosti, bo pokazala jutrišnja tekma.

LNP. Tekma Slavija : Svoboda LJ. se vrši v nedeljo 5. t. m. ob 10. dopoldne na igrišču S. K. Primorja. — Tajnik II. Hdzena. — Viktorija (Zagreb) : Ilirija. V nedeljo 5. t. m. ob 14. uri se vrši na igrišču Ilirije prva večja ženska rokometna tekma letošnje sezone. Proti S. K. Iliriji, naši najboljši hazenski družini nastopi Viktorija, ena prvih družin Zagreba. Z ozirom na visoko stopnjo zagrebške hazene bo tekma zanimivo merilo za kvaliteto in nivo te lepe sportne panoge pri nas, ki se je zadnje dve leti

žal zelo zanemarjala. Pričakuje se lahko ekshibicijske igre Zagrebčan in najlepšega sportnega užitka.

Finale za kraljev pokal V nedeljo se vrši v Beogradu finalna nogometna tekma za kraljev pokal med reprezentancama zagrebškega in splitskega podsaveza. Zagrebški podsavez nastopi v sledeči postavi: Friedrich-Vrbančič, Dasović-Hitrec, Rupec, Götz-Babič, Vinek, Perška, Mantler, Plazzeriano. Splitski podsavez bo zastopalo kompletno moštvo Hajduka. Za tekmo vlada v Beogradu velik interes.

Novo sportno igrišče v Zagrebu. Prvak ZNP Gradjanski otvori dne 19. t. m. svoje novo, moderno sportno igrišče, ki se nahaja v bližini Maksimira. Tribune so krasne ter imajo prostora za okoli 2000 ljudi. Na igrišču je napravljena tudi kanalizacija, vodovod in izpeljana elektrika. Ob otvoritvi bo prirejenih več zanimivih sportnih prireditev.

Hašk na Reki. Hašk nastopi prihodnjo nedeljo na Reki proti tamonjski Gloriji, ki je v zadnjem času dosegla odlične rezultate. V nedeljo, dne 12. t. m. pa nastopi kompletno I. moštvo Haška v Ljubljani proti Iliriji.

Hazeno goji v Zagrebu 5 klubov. V prvenstvenih tekmah so si klubi priporili: I. mesto Hašk, II. Vesna, III. Viktorija, IV. Concordija, V. Gradjanski.

Kino

JACKIE COOGAN PRI PAPEŽU.

V našem listu smo pred par dnevi kratko poročali, da je malega ameriškega filmskega zvezdnika Jackija Coogana sprejel papež v posebni avdijenci. Milanski »Corriere della Sera« prinaša o tem dogodku daljše poročilo, iz katerega posnemamo naslednje zanimivosti:

Po avdijenci pri papežu se je Jackie Coogan podal v »Hotel de Russie«, kjer je stanoval in kjer so ga v nekem salonu čakali novinarji. Z dečkom so bili tudi roditelji.

Jackie Coogan ni tako skromen pojav, kakor se navadno piše o njem. Njegova samozavest je velika in razvita. Na stavljenja vprašanja odgovarja živahno in odločno. Nekdo ga je vprašal, kaj je napravilo v Rimu nanj največji vtis. »Seveda Vatikan, kjer me je sprejel papež,« je odgovoril mali zvezdnik. Nato je pripovedoval o Rafaelovi dvorani, kjer se je vršila avdijenca. Papežu je dečka predstavil ameriški škof Walsh. Nekemu radiovednemu novinarju je na vprašanje o čem sta govorila s papežem, Jackie odgovoril: »Papež mi je rekel, da me po imenu že pozna in da je zelo zadovoljen, ker se peljem na Grško, kjer bom obdaroval revne armenske otroke. Potem me je blagoslovil ter mi podaril svetinjo. Na eni svetinji je podoba Marije, na drugi pa lik papeža Pija IX.« Po teh besedah se je mali zvezdnik odstranil in stekel v svojo sobo, odkoder je prihitel nazaj z etujem iz rdečega marokena, v katerem ima spravljen papežev dar.

Jackie Coogan je rimsko-katoliške vere. Njegova mati je Francozinja, njegov oče pa Irek. Ko so si novinarji ogledali papežev svetinjo, je zvezdnik začel pripovedovati o svoji vožnji po morju. Rekel je, da se prav nič ni bal morske bolezní, zakaj ladja »Leviathan«, s katero je potoval, je tako velika kakor Eifflov stolp v Parizu. V Rimu, je dejal ga poleg Vatikana zanimajo posebno katakombe, Kolosej in Pantheon. Rad bi bil tudi videl Michelangelovega Mojzesa, o katerem se je kipar sam izrazil, ko ga je videl dovršene pred sabo, da mu manjka samo še dar govora. Jackie je pri tem napravil gesto kiparja Michelangela, s katero je ta pozval Mojzesa, naj zine. Slednjič je Coogan novinarjem rekel, da se zelo veseli videti Grško, kjer se bo izkrcal ter v Atenah obdaroval revne Armence v Parthenonu.

Lastnik in izdajatelj Konzorcij Jutras. Odgovorni urednik Fr. Broševič. Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

Vremensko poročilo

Ljubljana 3. oktobra 1924

Ljubljana 306 nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0-10	Padavine mm
Ljubljana	7.	761.1	10.4	jugo vzhod	oblačno	4.2
Ljubljana	14.	762.7	14.6	vzhod	—	—
Ljubljana	21.	765.4	12.4	—	—	—
Zagreb	7.	759.1	12.0	jug	večin. obl.	7.0
Beograd	7.	759.6	16.0	jugo vzhod	—	3.0
Dunaj	7.	—	—	—	—	—
Praga	7.	755.8	15.0	—	dež	1.0
Inomost	7.	—	—	—	—	—

V Ljubljani barometer višja temper. nizka

Solnce vzhaja ob 6.2, zahaja ob 17.35

Dunajska vremenska napoved za soboto: Spremenljivo, deloma oblačno, morda tudi malo dežja. Na Korškem in Spodnjem Stajerskem večinsoma oblačno

Kdor oglašuje ta napreduje!

mil, da mu je prijatelj govoril resnico. Torej je bil Olgin strah nepotreben. Htel je, da ji vse pove. Za naprej se bosta lahko ljubila brez skrbi.

Naenkrat se je domislil nečesa. Olga je morala vse to že vedeti. Vedela je, da njen mož ni ljubosumen in da je svobodna. Zakaj torej komedija strahu? Zakaj mu ni povedala, da nima vzroka biti ljubosumen na Herona, niti ta na njega? Zakaj?

— Moj mož je govoril s teboj? Kaj ti je rekel?

Pred njim je stala Olga in ga gledala smiljivo in prodirajoče. In naenkrat je razumel: ženska potrebuje romantike, dramatike, vznemirjenja, četudi je vse le umetno. Ljubezen brez nevarnosti skandala in smrti je bila v njenih očeh brez vrednosti. Ako bi ji sedaj priznal, da ve vse, bi jo smrtno razžalil. Nikdar bi mu ne odpustila...

— No, kaj ti je rekel, je vprašala še enkrat.

— Nič posebnega. Zatajeval se je in zdel se mi je jako potr, je zašepetal Ivan s tragičnim glasom. Morava biti še bolj previdna...

— Ah, kaj mi je smrt, ako naju ubije oba skupaj, je rekla Olga s tresočim se in ljubečim zanosom, v katerem je našel Ivan plačilo za svojo premetenost.

Dr. Robert Kermauner.

Dva izleta okoli Krima

(Dodatek enodnevni izletom.)

I. Skozi Vintgar.

Lepo poletno jutro stopimo ob šestih na glavni ljubljanski kolodvoru v vlak in se peljemo do prijazne Borovnice. Komaj pripeljemo čez veličastni viadukt, ki prenese železnico, sezidani na piloth čez močvirje na Kras, se ustavi vlak nad vasjo. Kreniti moramo navzdol po viaduktu in pod njim skozi ob borovniški Bistrici po dolini naprej. Predhodili smo že celo vas in še četrte ure, pa pridemo v malo selo Savočevo, kjer nam pri Majaronu ob vodni žagi radi postrežejo z čašo mleka. Pokažejo nam tudi pot v Pekel, na desno od naše smeri, po dolini, po kateri priteče bistra Borovniška skozi peklenko romantične tesni po krasnih daleč znanih slapovih navzdol. Mi jim pa povemo, da smo že bili v Peklu, da pa tam ni nič za nas, da hočemo iti ravno v nasprotno smer, v nebesa, ne pa v peklo. Odgovore nam, da tudi lahko gremo, da pa moramo iti čez Strmec, ker je pot v nebesa zelo strma in trnjeva. In res: komaj gremo deset minut naprej, se začne pot dvigati po neki zaraščeni soteski, grapi ali drči, po Strmcu zelo napeto navzgor, da nam je

postalo vroče, akoravno smo bili ves čas v senci bukovega gozda. Tako smo v eni uri prispeli na cesto, ki vodi iz Preserja na Rakitno, k Svetemu Vidu in naprej.

Po tej cesti krenemo na desno in že vidimo pred seboj vas: Rakitno. Na desno pod cesto je pristna kraska dolina in v njej opazimo vrsto manjših usodlin, okroglih, s svežimi robovi. Tu vidimo, da mora biti ta svet znotraj votel, zakaj pod vsako tako usodlino je morala biti najprej izjedena podzemna jama, kateri se je stop udrl. V četrte ure smo v vasi in se oddahnemo pri Kržiču v gostilni, kjer nam pripravijo iz jaje dobro zabelje no toplo jed, zakaj naša pot je še dolga in pred večerom ne bomo dobili nič več toplega, če si ne bomo ob potu sami kaj skuhal. Dolgo se pa ne smemo muditi. Naša pot vodi od prejšnje ceste na levo, proti gozdu in v gozd. Čez pol ure se odcepi pot na desno in nas privede iz gozda ven na rob doline, krasna široka planinska steza, po kateri dospemo ob najlepšem razgledu do vasi Ustje. Tudi naravnost po kolovozu naprej skozi gozd bi bili prišli sem.

Mala vasica za Krimom, tri majhne kmetijske hiše, postavljene v kotu nad apnenčevimi stenami iškega Vintgarja, dostopna po kolovozu iz Rakitne ali pa iz Iga čez Orenje. Mi gremo pa naravnost po travniku naprej in vzamemo v

vasi seboj dečka, da nam pokaže, kje se zopet steza prične. Ta nas popelje kakih 200 korakov naprej in nam na naše začudenje reče, da pojdemo kar tod na desno po stezi. In res! Steza zavije kmalu v oster ovinku na levo in zopet na desno v serpentinah navzdol. Pred seboj na levo zagledamo steno gola galega apnenca in v njej naravno okno, prav štiriostrano, kakor da bi bilo umetno izdobljeno. Na enkrat stojimo tik poleg naravne piramide, ki jo spodaj komaj do polovice obsežemo z obema rokama, ki pa na vrhu kakih pet metrov nad dnom, ni debelejša, kakor človeška glava. Kakor ogromen kapnik stoji ta čudna, zanimiva prikazen pod robom naše stezice. Mi se pa vijemmo po grmovju naprej navzdol in kar na enkrat smo na travi v dolini. so teski. Nehote pogledamo nazaj, kje je neki ta naš interesantni kapnik? In neverjetno se nam zdi: vidimo ga tik nad našimi glavami na robu vrh navpične visoke stene! In po tej navpični steni smo prišli mi dol, pa nismo prav nič vedeli, da smo v steni. Edino mogoče prijatelj Janez Komarčan je začel vpiti takoj pod obeliskom: «Komarča! Komarča!», zato, ker je bil to leto oskrbnik koč pri triglavskih jezerih nad steno Komarče.

Ko si nekoliko ogledamo ta divno-romantični kotiček naše zemlje, daleč, daleč stran od vsake človeške naselebaie,

miren kakor v hramu božjem, pridemo do potoka. Tukaj se stekata Zala in Iska. Čez Zalo ni niti brvi, kaj nam je storiti? Vsedemo se na travo in poiščemo si v nahrbtnikih nekaj za pod zob, zakaj tukaj nam je tako dobro biti, da smo res kakor v nebesih. Dobro, da nismo hoteli iti v Pekel! Sezujemo si takoj čevlje in nogavice, zavijamo si hlače in sedemo na breg. Stalno-čista vodica Zale nam prijetno hladi noge in ko pogledamo po Zali navzgor, vidimo globoko kakke štiri metre zajedeno strugo, ob kateri ni nobene poti! Res Zala!

Med tem opazimo na solcu, da se bliža popoldanski čas. Saj smo hodili od kolodvora v Borovnici do vasi Savočevo pol ure, čez Strmec eno uro, do Rakitne pol ure, do Ustja tri četrte ure, do Zale pol ure, zamudili smo se nekoliko v Savočevem in na Rakitni, sedaj pa tukaj ob kruhu, mesu in vodi že dolgo uživamo nebesko divno samoto in gledamo, kako pred nami oba potoka hitita proti našemu končnemu cilju — beli Ljubljani.

To nas vabi, mi hočemo videti, kam ti valovi obeh potokov tako silno hitijo. Hajdi, čevlje v roke pa čez vodo! Tam se objuemo zopet, zakaj čez Isko vidimo, da je brv, sicer trhljena, pa ker nimamo pretežkih nahrbtnikov, nas bo že držala. Na desno navzgor vodi pot do vasi Osredke, naravnost malo levo vodi ena avzgor do vasi Krvava peč, kamor poj-

demo na prihodnjem izletu, danes hočemo ogledati divne Krimove stene na levem bregu Iske. Ravno nasproti tem stenam, na katerih cvete našega aurikeljina, Primula carniolica, vijoličasti visoki kranjski jeglič, katerega bi bili dobili tudi na oni strani, v Peklu, ob Borovniščici, in tukaj, v nebesih, ob Iski, gremo po lepo izhojeni poti vedno ob žuborečem potoku, vedno kakor po ravnem skozi tri ure po najromantičnejšem svetu. Na desno strmo pobočje zaraščene Mokrice, na levo odskakljajoči valovi tukaj široke Iske, po kateri žvižgajo postirvi, lipani, klini, na onem bregu pa navpična gola temnosiva stena Krma... Božanstven mir nas obdaja. Daleč, daleč na okrog nobene ceste, nobene hiše, ne polja, ne kozolca, človek se tukaj ni mogel naseliti, ker manjka vsaka možnost komunikacije z vozniki...

Ob tem opazovanju in premišljanju nam je minil čas in kar naenkrat se steza razširi v kolovoz, pridemo na travnik, Iska odhiti na levo in nam uide izpred oči, kozolec, hiša, — dospeli smo v Isko. Vas je čisto majhna, stisnjena med Krimom in Mokricem. Od tam nas popelje cesta na Ig in na Skofeljo, na našo končno postajo, v dveh urah smo tam.

(Nadaljevanje sledi.)

Mali oglasi

Veaka beseda 50 par

«Dopisovanje» in «Svet» se računata vsaka beseda 1 Din. — Priročnejše se le mali oglasi, ki so plačani vnaprej. Plača se lahko tudi v znakih. Na vprašanja odgovarja uprava le, če je vprašanje priložena znakom in odgovor ter manipulacijska pristojbina (2 Din).

Prirreditve

Vinsko trgategv

prideli odsek za gradbo molskega doma v Polju, v nedeljo 5. oktobra pri bratu Kurburju na Vevčah. Pričel ob 16. članstvo in prijatelji društva so vabljivi. E120

Dobro

Učni tečaj

za risanje krojev in za šivanje otroških in damskih blek, kosumov in plašev. Sprejemamo dame in gospodje na praktični pouk v risanju in šivanju. Ema Schiem, Ljubljana, Stari trg 21. I. nadst. 19241

Obri

Naznanilo!

Iva Šiller, modistka, se je vesela v manufakturnem lopo št. 10 na Vodnikovem trgu (ob Mahrovih hišah), izvršuje priročno in varne novosti in popravila najceneje. Preoblikovanje filicobuka 35-40 Din, novi od 100 Din dalje. 20551

Gozdna kladiva

brko in številke za užiganje v les, izdeluje po najnižjih cenah tridka Josip Štirin, ključavničarstvo in krovinarstvo v Kranju. Zadržajte cenik. 20362

Najmoderneje obleke

račane in površnike ter oblačila in likanje in vse v to stroko spadajoča dela, najceneje po vsaki konkurenci. Anton Jarc, krojač, Poljanska cesta št. 21 (dvorišče). 20968

Službe

(dobe)

Črkoslikar

Samostojen delavec, se takoj sprejme v trajno znanje. — Ponudbe na naslov: Franc Pust, Ljubljana, Srebrna ulica 23. 20884

Učenca

ki zna kuhariti, se 1800 k dobrih rešitvah. Predstavi se na: Zupančič, Dalmatinova ulica št. 1. 20811

Učenca

na krojaško obrt, sprejme takoj modna krojačnica A. Žigon v Rožni dolini. 20959

Sedlarskega pomočnika

Sprejme Ivan Lenarčič, sedlar in tapetnik, Stari trg pri Račku. 20782

Agilni kraj, zastopnik

je isčejo v mariborski oblasti za domsko zavarovalnico. — Ponudbe na upravo „Jutra“ pod šifro „Zavarovalnica“. 20976

Sprejme se takoj v delavk

za napolnjevanje vaze-line in ko omasti v skatline na skladišču družbe „Zora“ s o. z. Martnova cesta št. 32. Plača in nastavitve po dogovoru. 20924

Postransko službo

dobri izkušen korepondent v laščini, po možnosti tudi v francosčini, ki bi opravljal enkrat ali dvakrat na teden, na ta način, da bi se peljal s popoldanskim vlakom na deželo in bi se v večerim vlakom vračal v Ljubljano. Lahko bi tudi ob nedeljah popoldne to opravil. — Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Samostojen“. 20692

Trgovski pomočnik

manufakturnist, mlajša moč, inteligenten in dober prodajalec, zmožen vsah pisarniških poslov, se takoj sprejme. V konkretni stroki izdeloval, imajo prednost. Ponudbe na poštini predal št. 110. 20780

Trgovski pomočnik

manufakturnist, mlajša moč, inteligenten in dober prodajalec, zmožen pisarniških poslov, se takoj sprejme. Ponudbe na poštini predal št. 110. 20780

Kuharica

samostojna in poštena, s dobrih spricavali, najraje z dežele, se sprejme. — Ponudbe na naslov: Povšnar Kokra nad Kranjem. 20797

Izurnena šivilja

za plašč, se sprejme na dom. Naslov pove uprava „Jutra“. 20975

Prodajalka

sposobna in inteligentna, zmožna slovenskega in nemškega jezika, se sprejme takoj v modno-galantijsko trgovino v Mariboru. Stari trg od 18-25 let. Ponudbe event. s sliko je poslati do 6. oktobra na podružnico „Jutra“ v Mariboru pod „Reel“. 20983

Čevljar, pomočnika

za boljša dela in vajenca poštenih staršev, sprejme Cerar Ivan, čevljar, Stob št. 54, Domžale. 20899

Deklico

stara od 14-15 let, ki bi imela veselje do otrok in do trgovine, najraje siroto ali revnih staršev, sprejme F. Kušar, Dravice št. 30. 20626

Službe

(iščejo)

Uradnica

z večletno prakso, večina knjigovodstva, strojeplajna in korendence, išče za takoj mesta v Ljubljani. — Cenjene ponudbe na upravo „Jutra“ pod šifro „Zmožna moč 10695“. 20824

Blagajničarka

(strojeplajka) išče službo. — Pripravljen je pomagati tudi druga hla dela. — Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Vestna 168“. 20121

Absolvent trg. šole

želi mesta v trgovskem (industrijskem) podjetju. — Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Odičnjak“. 20795

Mesto kontoristinja

ali blagajničarka sprejme gospodstva s prakso. Cenj. ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Nastopim takoj 10514“. 20718

Mesto blagajničarke

želi gospodstva s prakso in gre tudi izven Slovenije. — Cenjene ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Slovenka“. 20927

Mesto sluge

ali kaj podobnega, išče znanje in pošten mladenič za takoj. Ponudbe na upr. „Jutra“ pod šifro „Zaneleliv 10603“. 20997

Uradnik

star 23 let, oženjen, z enim otrokom, več vseh pisarniških del, s daljšo prakso v špediciji in lesni industriji, z dobrimi spricavali, želi premeniti službo. — Cenjene ponudbe na upravo „Jutra“ pod „November“. 20699

Mesarski pomočnik

star 23 let, išče službo v mestu, najraje na deželi Vinko Graf, Ljubljana, Sv. Petra cesta 61. 20936

Prodajalka

špecijske, manufakturne in galanterijske stroke, s znanjem knjigovodstva in korendence, želi mesta kontoristinja, prodajalka ali blagajničarka. Cenjene ponudbe na upravo „Jutra“ v Celju pod „Zaneleliv“. 20908

Elektromonter

samostojna moč za vse t stroko, išče stalno službo. Ponudbe na upravo „Jutra“ v Celju pod „Elektromonter“. 20908

V lesni trgovini

popolnoma izvešana, iščem mesta. Naslov pove uprava „Jutra“. 20842

Inteligentna gospa

išče kakršnokoli mesto v gostilni, kavarni ali pri kakih boljših rednih. Prevzame tudi gostilno v najem. — Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Inteligentna 88“. 20922

Šivilja za obleke

se pripravlja na dom. Naslov v upravi „Jutra“. 20837

Restavr. blagajničarka

želi mesto. — Naslov pove uprava „Jutra“. 20895

Izvežbana pletilka

želi delo in stroj na dom. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Zaneleliv 10632“. 20933

Kontoristinja

z 10letno prakso, verzirana v vseh pisarniških delih, želi premeniti mesto v industrijsko podjetje. — Gre tudi na deželo. Vstopi „akoj ali pozneje. — Dopise pod „Zaneleliv 10632“. 20982

Prodaj

Perje

kočkje, gosje in gošji puh ter račje, oddaja vsako množino po smernih cenah trdnika E. Vajda, Kakovec. 1883

Slamoreznica

se prodaja pri Slovenski trg. delniški družbi v Ljubljani, Rešljeva cesta 22. 20855

Družni brek in kočija

se po zelo ugodni ceni prodaja. Naslov pove uprava „Jutra“. 20833

Za 15.000 kron

se prodaja še skoro nova salonska garnitura s sramen spadalnoim zastori in priči in starinim velikim brušenim ostenalom ter dve ma slikama. — Naslov pove uprava „Jutra“. 20820

Šivalni stroj

in telefonski stenski aparat v jako dobrem stanju, se po ugodni ceni prodaja. Vprašaj se v trgovini na Dvornem trgu št. 3. 20778

Dalinogled

krasen, nov, Zeissov, s povečavo 12 X 20 X 40, na prodaj. Zaloga gramofonov A. Rasberger, Sodna ulica 5. 20765

Parcela

in mreže za ribice se prodajo. Naslov v upravi „Jutra“. 20278

Sukno

za moško in žensko obleko, rabilen kostum in plašč ter nekaj zlatnine, se pocieni prodaja. Naslov pove uprava „Jutra“. 20945

Dobrega gnoja

od tovarniških odpadkov, se prodaja večja količina na veliko in tudi na posamezne vozove v tovarni za klaf v Ljubljani. 20934

2 lepi zimski suknji

za 12-letnega dečka, na prodaj. — Kje, pove uprava „Jutra“. 20970

Kitajska mizica

turška garnitura in kompletna servilna mizica za čaj, se prodaja za 1500 Din. Naslov pove uprava „Jutra“. 20955

Pohišstvo

se bo pocieni prodajalo dne 4., 5., 6. in 7. oktobra od 11. do 15. ure v Ljubljani, Ilirska ulica 21, pritličje, levo. 20978

Omara za obleko

dve postelji in šeleznica, se prodajo po ugodni ceni. Vprašati pri šinkovce, Pred Prilami št. 23. 20970

Pletilni stroj

(št. 8) za nogavice, dobro ohranjen, se prodaja. Naslov v upravi „Jutra“. 20889

2 žim. ženska plašča

moška obleka in več drugih malenkosti, vse dobro ohranjeno, se po zelo nizki ceni prodaja na Poljanski cesti št. 49. 20710

Zapravljevec

(Poni), se prodaja. R. Mlakar, Siska 47. 20916

Gosli in nogom. žoga

se cenijo prodajo v Kličavničarski ulici 3/III. 20915

Vinskih sodov

približno 2000 dobo ohranjenih, od 600-700 l, se prodajo. Polze in ogleda se pri R. Marenčič, Kranj. 20826

Dva šivalna stroja

„Singer“, se cenijo prodajo. Eden za krojače. Kje, pove uprava „Jutra“. 20789

Zimska suknja

dobro ohranjena, se prodaja. Ogleda se med 12 in 14 uro na Starem trgu 20/III. 20731

Asfalt

okoli 1000 kg, odda V. Blanke v Ptuj. 20901

Razprodaja

zimskih suknj, perila, čevljev, novoga črnega kožuha, vse v dobrem stanju — se vrši v ponedeljek od 9. ure naprej na Rešljevi cesti 27. I. nadst. 20887

Dekoracijski divan

(spalni) in gitar, se prodaja. Naslov pri Aloma Company, Ljubljana, Kongresni trg 3. 20986

Cement

H. Petrič LJUBLJANA Gospodstva 16 Telefon 343

Kupim

Orehov

letošnjega pridelka, belo sušenih, kupim vsako množino. — Ponudbe s ceno pod „Oreh 10578“ na upravo „Jutra“. 20840

Registrirno blagajno

s 4 ali 6 predali, kupim. — Pisemne ponudbe na: A. Savnik, Škofja Loka. 20998

GOBE in FIŽOL

kupuje Sever & Komp. Ljubljana Wolfova ul. 12

Kupim suhe gobe

po najvišji ceni in vsako množino. — Ponudbe s navedbo cene s vzorcem na: Ivan Sever, Velenja. 18874

Kmet-pridelki

ja izbrana namizna in za predajanje, se kupujejo v vsaki množini. Oziroma se samo na ponudbe z navedbo cene in vrste. Ponudbe pod „Jabolka 10444“ na upravo „Jutra“ v Celju. 20588

Za zimsko jabolka

vazonske ali manjše pošiljke, se iščejo eksporterji, os. odjemalci. Naslov pove upr. „Jutra“. 20485

Krompir, orehi, fižol

za vagonke množine, se iščejo odjemalci. Dopise na upravo „Jutra“ pod šifro „Export“. 20890

Neprepričljive

Pri prodaji posestva dosežete prisano najboljši uspeh, če se poslužite posredovanja Realitete pisarne „Posesta“, d. z. o. z. v Ljubljani, Sv. Petra c. 24. pri kateri se stalno oglašajo kupci. 1887

Pritlična hiša

z vrtom in prostornimi delavnici, pripravna za vsako obrt, na pristliču cest, 10 minut od postaje Škofja Loka, se prodaja. Naslov pove uprava „Jutra“. 20210

Enonadstropna hiša

s trgovino, stanovanjem in vrtom, na periferiji Ljubljane, je radi visoke starosti sedanjenega gospodarja takoj naprodaj. Naslov pove upr. „Jutra“. 19589

Hiša s trgovino

na prometni točki, 10 min. od Ljubljane, se event. tudi s inventarjem takoj prodaja. Naslov pove uprava „Jutra“. 20852

Srednje posestvo

v okolici mesta, se vzame v najem. Naslov pove upr. „Jutra“. 20791

Lepo posestvo

obdelano, z vsem inventarjem, na Dolenskem, prodam, zamenjam, osir. dam za daljšo dobo v najem. Le resni reflektanti naj pošljejo ponudbe na upr. „Jutra“ pod „Vinograd“. 20949

Stavbna parcela

na periferiji mesta, se kupi Ponudbe z navedbo lege in cene pod „Parcela 10602“ na upravo „Jutra“. 20893

Trgovci, pozor!

Proda se parcela 1000 m² po ugodni ceni. Pripravnica je za zgraditev hiše s trgovino ali barake za prodajo jesti. Na parceli v trafiki na Dunajski cesti št. 5. 20861

Primeren prostor

za delavnico (mirno obrt), iščem kje v mestu, lahko je tudi skladišče, event. adaptacija na svoje stroke. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Adaptacija 10484“. 20862

Na stanovanje in hrano

ali brez iste, se sprejmejo kospodje takoj. Električna razsvetljava, poseben vhod. Naslov pove upravo „Jutra“. 20885

Iščeva sobo

ali kabinet z elektr. lučjo in posebnim vodom. — Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Akademika 10645“. 20854

Zaloga klavirjev

Veridicus

Pater Kajetan

Roman po usnih, pisanih in tiskanih virih

«No, no, vsi smo pod kožo krvavi! — Glavno je: Roka roko umiva! Saj se razumeva?» se je režal hudobno.
«Slovek om, ki v samostanski grobnici zavaja dekleta, se jaz ne bom razumel nikoli,» sem dejal ostro.
«Meni je prav,» je dejal in odšel urno pred mano skozi samostanska vrata...
Ali me zbuja ovadi? Kaj je videl lopov? Nič nedostojnega nisem zagrešil. Čisto vest imam. Ničesar si nimam očitati. Ničesar nisem obljubil Minki. Jaz nisem Drobnič, niti p. Danijel. P. Kajetan ostaja Janko Svetlin: in sram ga ne bo!

Tako je torej vendarle konec! V duši mi besni vihar, srce se mi krči, a razum in vest mi dopovedujeta: prav je! — Mene pa trpinčijo misli in čuvstva. Zdaj pritrjujem razumu in vesti, zdaj pritrjujem srcu, in sem pri tem nepopisno beden.

Danes dopoldne, malo pred šest, so se odprle duri moje cele in vstopil je prior.

«Obžalujem vas: nepoboljšljiv ste!» je dejal z obupanym glasom, skril oči roki globoko v rokava in tužno povsobil svoj suhi blede obraz.

«Torej me je p. Danijel ovadil?»
«Ne izprašujte! Vaša dolžnost je, da se opravičite! — Sicer pa prihajajo poročila o vašem pohujšljivem vedenju že ves teden...»

«Pohujšljivo vedenje se mi očita? To je kleveta! Podleži so sposobni...»

«Odgovarjajte! Ali občujete z nekim gospodom Grčarjem?»

«Da. Prijatelj mi je že več let.»

«Ta človek je razpiti brezverec, fanatičen liberal, hujskač proti katoliški veri in duhovščini. Bil je učitelj. Spodili so ga kot pohujšljivega mladine in ljudstva. In vi občujete z njim, dasi veste vse to?»

«Grčar je poštenjak, in laži so...»

«Dovolj! — Ali priznate, da občujete z gospo Glowacko, ki se je vedla neodpustno predrzno in žaljivo napram priorju tega samostana?»

«Nesrečna mati je... Odpustiti ji je lahko.»

«Dovolj! — Ali priznate, da obiskujete že tri tedne bivšo svojo kuharico, se izprehajate z njo preko polja, z mlado žensko, ter imate celo v mraku sestanke z njo na javni cesti?»

«Nesramnež je torej oblatil tudi to moje čisto občevanje? Oh, g. prior! Prav p. Danijel...»

Tedaj sem se siloma ukrotil. Ze mi je bilo na jeziku, da povem, kar sem doživel v grobnici in kar sem videl pred uljnjakom, a hipoma se mi je zagnusilo: ne, ova duh nočem biti niti proti svojem sovražniku! Umolknil sem torej in dejal samo:

«P. Danijel naj pometa pred svojim pragom. On ve, da mi dela največjo krivico... Z gospodično Minko sem bil v družbi vedno v pričo zakoncev Grčarjevih in gospe Glowacke... le sinoči sem jo slučajno našel, z izprehoda gredeč, ob javni cesti...»

«Torej priznate. Prepovedujem vam, še nadalje občevati s temi ljudmi!»

«Gospod prior, moji edini prijatelji...»

«Vaša dolžnost je poslušati. Da vas pa ne zavede izkušnja, vam prepovedujem mesec dni ostaviti samostan in samostanski vrt... Izprašujte svojo vest, skesajte se ter se vrnite na pravo pot!»

In odšel je.

Krčil sem pesti, hotel sem planiti za njim in mu razkriti vse... vse. A ukrotil sem se vnovič. Zgodi se božja volja!

Mesec dni v tej ječi — mesec dni ne bom niti videl nje in svojih prijateljev — ah, bodi vse v mojo pokoro! Večna Pravica ve, zakaj je prav, da prenesem tudi to krivico...

Pri obedu sem ves čas molkal. Le včasih sem pogledal p. Danijela. Veselo je kramljalo in odgovarjal na moje poglede z nasmehom, polnim zmagovitosti maščevalnosti in zlobnega triumfa.

Čutil, kar je storil proti meni, je osveta, ker sem postal priljubljen pridigar namesto njega. Za njegove pridige se ne zanima nihče, in poslušalci pri njih dremlejo...

Po obedu pa se mi je pridružil p. Benedikt.

«Kaj se je zgodilo? Čul sem, da je p. prior vratarju pre-

povedal, pustiti k tebi gospoda Grčarja in vsakršen poset.»

Tedaj sem mu povedal vse: od doživljanja v Zalesju do sinoči. Kako so me preganjali kakor divjo zver, me poniževali in mučili samo zato, ker nisem hotel biti priganjač klerikalne stranke, hujskač in strankarski kričač, nego sem ostal le duhovnik, tolažnik in dobrotnik vseh, ki so potrebovali ljubezni in sočutja. Povedal sem mu, čemu me je obsodil škofijski konsistorij, kaj sem storil na smrt bolnemu župniku Klinarju, kako sem se uprl Lipovcu na Preloveh in kaj sem storil v dediščino po botru Križaju.

Povedal pa sem mu tudi, kaj vse je žrtvovala zame Minka, kako me je dvakrat spasila gotove smrti in kako mi je prav v tem samostanu, ko sem živel daleč ločen od nje, naraščalo neodoljivo hrepenenje po nji. Priznal sem mu svoje duševne borbe do sinočnjega večera, ko sva se končno našla sama ter sva prsi na prsih jokala kakor dva obupana, a vendar neskončno blažena...

«Ti jo torej ljubiš?» je vprašal.

«Bolj kakor samega sebe!»

«In ona te ljubi?»

«Umrla bi zame, samo da bi bil jaz srečen!»

«Ergo — sapere aude!» je dejal.

«Kaj hočeš reči?»

«Kar uči modri Horac: Imej pogum, biti moder!»

«Torej redovništvo — duhovništvo ni —?»

«Kar ni po božjih in naravnih zakonih, ni modro!»

«Ti mi svetuješ?»

«Jaz ničesar ne svetujem. Vsakdo opravi s svojo naravo in s svojo vestjo! — Samostan je grobnica. Konec. Ti pa si živ — ti šele začneš...»

«Po vseh teh dolgih letih?»

«Vse dosedanje tvoje življenje ti le dokazuje, da si izgrešil svoj cilj. Pojdi in poišči si pravega!»

«To mi svetuješ ti, ki si me pozval v samostan?»

«Takrat te nisem poznal, kakor se niti sam nisi... Ponavljam: ne svetujem ti ničesar, toda „Sapere aude!“ in stori vedno svojo srčno dolžnost!»

In odšel je. Padel sem pod križ, ga objel in ječal:

Poravnajte naročnino!

Jesenska sezija!

Ravnokar dospele novosti po znižanih cenah! 1910a

Velika izbira modnega nakita, svil, barvana itd.

Perilo za dame in gospode, volnene ter svilene jopice, rokavice, nogavice...

Prodaja z 10 do 20 % popustom!

MODNA TRGOVINA

A. ŠINKOVEC nasl. K. SOSS

Ljubljana, Mestni trg št. 19.

Afrik in žimo

nudi v vsaki množini po najnižjih cenah **Rud. Sever** specialna zaloga tapet, izdelkov in potrebščin

5020a Ljubljana, Gosposvetska c. 6.

Prostovoljna dražba

se vrši dne 6. t. m. od 9. do 12. in od 14. do 18. ure na Sv. Jakoba nabrežju št. 31. Prodajale se bo: visoke in nizke omare, postelje, šivalni stroji, stenska ura, kredenca, lepe posteljne odeje, obleke, perilo, porcelan, slike itd.

4972a

Josip Pernuš

obl. pralnik mestni tesarski mojster v Kranju prevzema po danih kakor tudi po lastnih načrtih zgradbo mostov, jezov, hiš, vil ter razna gospodarstva poslopja, cerkvena ostrešja, stolpne strehe ter ostrešja za industrijske stavbe v večjih prostih razpetinah, balkone, vrtno utice, verande in stopnice.

5026a

Marija Jenčič

roj. Podrekar

je danes v 74. letu svoje starosti s tolažili svete vere po kratki bolezni umrla.

Pogreb nepozabne bo dne 5. oktobra ob 9. uri.

Sv. maše se bodo brale v farni cerkvi sv. Mihaela v Mengešu.

Mengeš, dne 3. oktobra 1924.

Marija, Marcel, Milan, Frano in Anton, hči in sinovi z rodbinami.

Venci se hvaležno odklanjajo.

Brez posebnega obvestila.

5033a

Modistka Z. Gorjanc & Co.

Ljubljana, Sv. Petra c. 27 poleg hotela Trahtnik

prilagoča svojo veliko zalogo vsakovrstnih najmodernejših

damskih klobukov.

Sprejema klobučevino (filce) v prekrjevanje ter vsa popravila.

Zaloga

Spaterie-oblik

Postreba točna.

1924a Cene najnižje.

Izšla je Blasnikova Velika Pratika

za navadno leto 1925

ki ima 365 dni.

„VELIKA PRATIKA“ je najstarejši slovenski kmetijski koledar, ki je bil najbolj upoštevan že od naših pradedov.

Tudi letošnja obširna izdaja se odlikuje po bogati vsebini, zato pride prav vsaki slovenski rodbini.

Dobi se v vseh trgovinah po Sloveniji in stane 5 Din. Kjer bi jo ne bilo dobiti, naj se naroči po dopisnici pri tiskarju.

J. Blasnik nasledniki tiskarna in litografski zavod Ljubljana, Breg št. 12.

Pravi angleški

KOKS

za industrijo in kovinske obrti

PREMOG IN DRVA

v vsaki množini dobavlja

JOSIP SVETIČ

LIUBLJANA

Resljeva cesta 3.

1912-a

Inserirajte v „JUTRO“!

Barvno trakove, .. karbon-papir-indigo

L. BARAGA, LJUBLJANA,

Selenburgova ul. 6/1.

5037a Sprejme se

hotelska sobarica

zmožna kavicje. — Vpraša se Hotel Strukelj

15 letno jamstvo

najpopolnejši STOEWER šivalni stroji s pogreznim transportirjem (grabetje); z enostavnim premikom je pripravljen za štopanje, vezanje ali šivanje

LUO. BARAGA

LIUBLJANA

Selenburgova ulica 6/1.

Kdor rad čita lepe povesti, naj naroči priljubljene

romane „JUTRA“

Do sedaj so izšli sledeči:

JEAN DE LA HIRE:

Lucifer

Fantastičen roman v VI. delih. Cena Din 45.—, vezano Din 50.—, po pošti Din 2.— več.

FERRAL CORDAS:

Veliki inkvizitor

Zgodovinski roman iz dobe španske inkvizicije. Cena Din 30.—, po pošti Din 2.— več.

HARRY SHEFF:

Hči papeža

Zgodovinski roman, ki popisuje krvoločnost in nepravno življenje papeža Aleksandra VI., njegovega sina Cezarja in hčerke Lukrecije Borgia. Breztrane Din 30.—, vezano Din 36.—, po pošti Din 2.— več.

CLAUDE FARRER:

Gusarji

Zgodovinski roman iz življenja mornarskih roparjev v XVII. stoletju. Cena Din 20.—, po pošti Din 2.— več.

FR. KILLER:

Blagajna velikega vojvode

Roman. Cena Din 10.—, po pošti Din 2.— več.

FR. KILLER:

Prigode gospoda Collina

Baljiv detektivski roman iz velikega sveta. Cena Din 10.—, po pošti Din 2.— več.

Kajne se naročajo pri upravitelstvu „Jutra“ v Ljubljani, Prešernova ulica 64.

SINGER ŠIVALNI STROJI so na vsem svetu poznani kot najboljši

Singer šivalni stroji, Bourne & Co., New York

Ljubljana, Selenburgova ul. 3

Prodaja na obroke

Centrala za SHS:

Zagreb

Marulićeva ul. 5

Zastopstva v vseh mestih